

Winde-kelken

J.P. Hasebroek

bron

J.P. Hasebroek, *Winde-kelken*. H. Höveker, Amsterdam 1859

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/hase002wind01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

AAN MIJN VRIEND
J.J.L. TEN KATE
OPGEDRAGEN.

[Voorwoord]

De dichtelijke bladen, die hierbij den lezer worden aangeboden, kondigen zich aan als *Winde-kelken*: bloemen van dat rank en teeder gewas, dat zijne takken *windt* om het zwaarder en steviger geboomte, en dus, even als het klimop en andere slingerplanten, zich met eene nederige plaats vergenoegt. - Waar de werkzaamheid, aan mijn heilig ambt verknocht, mij voorkomt als het geboomte in mijnen hof, dat met opzet en met een gewichtig doel aldaar geplant, met alle inspanning van krachten zooveel mogelijk moet worden verzorgd en verpleegd, beschouw ik mijne dichtelijke uitspruitsels niet veel meer dan als eenige losse winde-ranken en winde-bloemen, die, als zij van zelf zich vertoonen, mogen groeijen en tieren gelijk zij willen, en des noods kunnen

VIII

worden geplukt, om hun, die er eenig welgevallen in mogten hebben, als eene geringe gave te worden aangeboden. Mogen zij, tot wie deze bladen komen, ze als zoodanig uit mijne hand willen aannemen! Moge dit dichterlijk gebloemde, dat te zamen met de ontluikende bloemen des velds in het lente-getijde zich vertoont, eene zachte lucht vinden, waarin het een korte wijl leven kan en in geen geval sterven en vergeten worden, zonder enkele oogen en harten door zijn kleur of geur te hebben verkwikt en verheugd! Mogen vooral mijne vrienden, in verschillende plaats en oorden verspreid, bij menig woord, dat van hen of voor hen geschreven werd, mijner in liefde gedenken, en alzoo mijne eenvoudige bladen, naar den aard der *winde*, ook een band der vereeniging tusschen de gescheidenen, tusschen hen en mij, wezen!

H.

AMSTERDAM,
Maart 1859.

Lofzang aan God.

Wie is hij, die het ongemeten
En maatloos Al der schepping draagt;
Die in zijn hand de gouden keten,
Wier schalmen zonnestelsels heeten,
Doet slingren naar 't zijn wil behaagt?
't Is God! - Poog niet hem op te luisteren!
Ons lofied is een nietig fluisteren;
Wij, stofjes in zijn zonneschijn!
Wij moesten, om van hem te wagen,
Den donder in den boezem dragen,
En 't windgebruisch onze adem zijn!

Geen hemelen, hoe hoog verheven,
Bereiken ooit zijn majesteit;
Geen diepte in 's aardrijks diepste dreven
Kan zelfs een schaduwbeeld ons geven
Der goddelijke oneindigheid.

Hij, door geen grens of perk omvademd,
Schiep alles wat bestaat of ademt
 Uit niet! Hij sprak, en zie! 't bestond.
Hij sprak, en zie! de gouden hemelen
Zag men gelijk een stofwolk wemelen,
 Verwekt door 't blazen van zijn mond!

Hij deed de zon, den Vorst der lichten,
 Als hoofd van 't blinkende gezin,
Aan de oosterpoort zijn troonzaal stichten;
Hij deed de maan haar loopbaan rigten,
 En lei haar pad met sterren in.
Hij schonk den wind de onzichtbre vleugels;
Hij lei de stormen vast in teugels,
 Of zond ze bruischende uitgezwierd;
Hij dreef den vloed in de oevertaauwten;
Hij riep de donders tot herauten,
 Door 't bliksemvuur gelijkstaffierd!

Hij bond de waatren in zijn wolken,
 Of zond ze in droppels over de aard':
Hij riep de zee uit 's afgronds kolken,
Schiep 't leger dat haar moest bevolken,
 En stelde perken aan haar vaart.

De stormen, die het aardrijk schokken,
 De wapenzaal der jagtsneeuwvlokken,
 Het tuighuis van de hageljagt,
 't Vuur dat de wolken doet ontbranden,
 't Zijn alles wapens in zijn handen,
 En oogendienars van zijn magt!

Ofschoon de werelden verouden,
 Hij, de Eeuwige, veroudert niet;
 De tijdstroom velle berg en wouden,
 Zijn zetel blijft zijn plaats behouden,
 Onwrikbrer dan het rotsgraniet.
 Wie zal hem naar zijn grootheid roemen?
 Wie zal hem met een naam benoemen,
 Die was, die is, die wezen zal?
 Wat zijn hem serafijnengalmen?
 Wat zijn hem onze tempelsalmen?
 Wat is hem 't lied van 't gansch heelal?

Toch leeft wat leeft om hem te loven,
 Die 't leven gaf en 't loven hoort.
 De zwakste toongalm klinkt naar boven,
 En weêrklinkt door de hemelhoven,
 En smelt in 't engelenakkoord.

Kan ons gezang hem niet vereeren,
De Vader in den Heer der Heeren
 Neemt 't kinderwoord ontfermend aan.
Zoo niets zijn glorie kan vermeëren,
Ons voor zijn glorie te verneëren,
 Zal ons bij hem voor glorie gaan!

Kom, loof hem dan in harpgezangen,
 Mijn ziel! stem 't speeltuig hem ter eer!
Hij zal het staamlend lied ontvangen.
Waar niemand nadert met zijn gangen,
 Daar nadert onze lof den Heer!
Uw stem moog' dankend opwaarts streven,
Een stem - misschien u nooit gegeven,
 Waar' 't niet voor 't zingen van zijn lof!
Geen oog ziet hem ten troon gezeten;
Maar o! hoe zalig mag hij heeten,
 Wiens stem den Ongeziene trof!

Kruislied.

Mijn Heiland! Aan uw voeten,
Voor mij doorwond aan 't hout,
Kom ik u hier begroeten,
Waar 't kruisbloed nederdauwt.
Ik kom vergeving vragen,
O Man van krankte en smart!
Dat ge ook voor mij geslagen,
Voor mij gekruisigd werdt.

Ach! zie ik op uw wonden
Aan hoofd en borst en zij',
Ze zijn me als zoo veel monden,
Die zeggen: dat deedt gij!
Uw bloed, langs 't kruis gevloten,
Roep' niet tot God om straf:
Op mij, die 't heb vergoten,
Daalt toch de bloedschuld af.

Maar heb ik door mijn zonden
U mede aan 't kruis gebragt:
Ben ik bij hen gevonden,
Wier hand u heeft geslagt:
Zie hoe 'k met de eigen handen
Mij op den boezem sla,
En, Lam ook in uw banden
En stervenssmart! genâ!

Vergaafte ge uw moordenaren,
Ook ik ben hunner één:
Laat dan ook mij weêrvaren
Naar uw barmhartigheên!
Laat op mij nedervloeijen
Het bloed, dat ik vergoot,
En zuivrend mij besproeijen
De bron, die ik ontsloot!

Heer! toon mij mededoogen!
Ontzondig me in uw bloed!
En bij uw kruis gebogen,
Kus ik met liefde uw voet.
Maar neen! niet aan uw voeten
Breng ik u hulde en eer.

Om dankend u te ontmoeten,
Stijg ik op 't kruis, o Heer!

Kunt gij mijn smarten dragen,
Mijn kruis- en stervenspijn? -
Zoo hoorde ik, Heer! u vragen. -
Ja, Heere! 't zal zoo zijn!
Kostte ik u eens die smarten,
Mijn dank vergeldt ze nu!
Het is de keus mijns harten:
Ik lijd en sterf met u!

Dat, aan uw zij' verheven,
Met u mijn oude mensch
Gekruisigd moge sneven,
Is 't hoogste, dat ik wensch.
Dan eerlang uit de dooden
Met u weêr opgestaan,
Zal ik, 't verderf ontvloden,
Uw hemel binnengaan!

Op den goeden vrijdag.

Welkom, blijde dag,
Dien wij juichend prijzen!
Al wat de aarde zag
Vóór uw opgang, zwicht
Bij het heuglijk licht,
Dat uw zon deed rijzen.

Ach, wat langen nacht
Stonden Isrels vromen
Lijdzaam op de wacht,
Toevende op den Heer,
Roepend: tot wanneer
Stelt gij uit te komen?

Maar gij kwaamt, en wij
Zien den dag verschenen

In der jaren rij,
Waarop God aan de aard',
Met zijn vloek bezwaard,
Zegen zal verleenen!

Als uw morgen daagt,
Staat Gods Zoon gebonden,
Lijdt en strijdt en draagt,
In het doodsgerigt,
't Vreesselijk gewigt
Van der menschen zonden.

Als uw middag komt,
Gaat de zon verdwijnen,
En Gods Zoon verstomt,
Als hij zich door 't licht
Van Gods aangezigt
Niet meer ziet beschijnen.

Als uw avond naakt,
Slaapt Gods Zoon in de aarde;
't Offer is volmaakt,

't Werk is gansch volbragt,
Waarop ons geslacht
Zoo lang hopen staarde.

't Groot verzoeningsfeest
Van een eeuwgen vrede
Roept met blijden geest,
Bij hun gouden luit,
't Koor der zaalgen uit,
En wij juublen mede.

Ja, dit is de dag,
Dit de roem der dagen,
Dien men vieren mag.
Als geen ander moet
Hij den naam van *goed*
Boven allen dragen.

Wees ons ook dan goed,
Dag van God gegeven!
Reinig ons gemoed
Door de liefdevlam,

Die het godlijk Lam
Op het kruis deed sneven.

Sterfdag van den Heer!
Zie ons met hem sterven!
Zie ons meer en meer
Voor de zonde dood,
Om in JEZUS' schoot
Eens zijn ruste te erven.

**De lof der almagt.
(In den winter van 1854.)**

Almagtig God! voor wien uw Engelen,
Die voor uw heilig aanschijn staan,
Hun hemelmelodijen mengen,
Daar zij de gouden citers slaan;
Tot wien de liedren opwaarts rijzen,
Waarmede u aarde en hemel prijzen,
Als oppermagtig God en Heer;
Geheel uw schepping voor onze oogen
Is, als 't gewrocht van uw vermogen,
Een lied der schepping tot uwe eer!

De sterren, die 't azuur doorwemelen,
De zon, die in het oosten vlamt,
De wolken, zwevend langs de hemelen,
De maan, die met de wolken kampt,
De donders, die door 't luchtruim klateren,
Het bruischend stroomgeweld der wateren,

De regenvlaag, gestold tot ijs,
't Zijn allen hemelharp-akkoorden,
Die, in onuitgesproken woorden,
Een psalm verheffen, u tot prijs!

Maar dan, o God! wat psalm der psalmen
Hebt gij de werken uwer magt
U in de dagen toe doen galmen,
Met siddring door ons doorgebracht!
Wat lied, uw groote magt ter eere,
Zong u de jongste winter, Heere!
Toen niemand voor uw koû bestond,
Toen gij de sneeuw als wolle strooidet,
Met rijm als asch het aardrijk tooidet,
En ge ons de vorst der polen zondt!

En toch, hoe grootsch die zang mogt klinken
Voor d' Opperkoning der natuur,
Wiens troon van ijs wij zagen blinken
Als diamant, door 't zonnevuur;
Hoe luid de in 't ijsgareel geslagen
Rivieren van uw magt gewagen,
Die wateren tot paden maakt;
Nog stouter zal het loflied ruischen,

Dat u ter eer de waatren bruisen,
Wanneer gij ze uit hun boeijen slaakt!

Daar blaast Gods adem uit het zuiden,
Daar smelt de sneeuw, daar vloeit het ijs,
Daar zingt met lieflijke geluiden
De stroom zijn lied op de oude wijz'....
Maar neen! dat zijn geen jubelklanken,
Om God voor 't lentefeest te danken!
't Zijn oorlogskreten der natuur!
Hooft gij dat dof geloei der stroomen?
Hebt gij dat schor gekraak vernomen
Van 't ijs, gestapeld tot een muur?

Hoor! hoor! de noodklok slaat aan 't klagen!
't Kanonschot brult den jammer uit!
Maar schutgevaarte en klepelslagen,
Zij zwichten voor het droef geluid
Van 't loeijen, brieschen, blaten, gillen
Van mensch en dier, die vlugten willen,
En ijlen om den vloed te ontgaan.
Maar 't al om niet! De woeste golven
Vervolgen hen als waterwolven,
Tot ze om hun prooi de klauwen slaan!

O vreeslijk concert van baren,
Neêrstortende als een waterval,
En schotsen, kruijend voortgevaren,
Als vlotte bergen van kristal,
Doormengd met menschelijke kreten,
Door angst den boezems uitgereten,
Die huivren voor zoo wreed een dood!
O hoe verscheuren hart en ooren
De klagten, die natuur doet hooren
In zulk een uur van barensnood!

En toch, die mengling, zoo verheven,
Van klanken, beurtlings grootsch en schrill,
Waarin de schepping, onder 't beven,
Haar zuchten slaakt in gil bij gil,
't Is een concert voor u gezongen!
't Is door uwe almagt afgedwongen
Van 't schepsel, Heere! in uw gebied.
Wanklinkend schijnt die toon te rijzen,
Maar lost zich, om uw magt te prijzen,
Harmonisch op in 't scheppingslied!

'De Heere God is groot!' Zoo schetteren
De golven als bazuinen uit.

‘De Heere God is groot!’ Zoo knetteren
De schotsen, hortend zaamgekruid.
‘De Heere God is groot!’ Zoo treuren
De Rachels, die haar borst verscheuren
Om kindren, in haar arm gedood.
En 't in den stroom verzinkend wichtje
Zucht, met verstervend aangezigtje,
In d'uiterst' adem: ‘God is groot!’

Ja, gij zijt groot, o God der goden,
Dien 'k als mijn God verheffen mag!
Dat tuigen ook de schrikbre nooden
Van d' ons verrezen jammerdag.
Ja, gij zijt groot en driemaal heerlijk!
Maar daarom driemaal ook begeerlijk
Des Christens zalig kinderlot,
Die blijde uwe almagt kan bewonderen,
En waar uw scheppingsstemmen donderen,
Uw stem verneemt: ‘Ik ben uw God!’

Ja, gij zijt mijne, en al de krachten
Van 't op uw wenk bestuurd heelal,
Zij al te zamen, wat ze trachten,
Zijn onvermogen tot mijn val.

Zelfs als die krachten, losgebroken,
Eens 't gansche wereldrond bestoken,
 En 't doen vergaan in puin en stof,
Zal nog mijn stem 't triomflied zingen,
En in des aardrijks worstelingen
 Klinkt, God van almagt! nog uw lof!

De onmisbare reisgenoot.

De reiziger aanvaardt den staf.
Wie zal den waren weg hem wijzen?
De een zoekt hem 't bergpad aan te prijzen,
En de ander troont hem dalwaarts af.
Wie zal hem raden? Wie hem leiden?
Wie toont hem 't onbedrieglijk pad,
Dat heenvoert naar de Koningsstad,
Waar rust en overvloed hem beiden?

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des vreemdlings Gids op reis naar 't hemelsch oord!

De pelgrim is zijns weegs gegaan.
Maar ach! wat valt de togt bezwaarlijk!
Wat is het steile pad gevaarlijk!
Hoe grimt hem leeuw en tijger aan!

Zijn voeten zijn verwond en bloeden,
Zijn oog is mat, zijn hoofd buigt neêr.
Zie, hij houdt stand en kan niet meer....
Wie biedt nu hulp, en schraagt den moeden?

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des moeden Staf op reis naar 't hemelsch oord!

Hoe hooger op, hoe dorder 't wordt.
De tarwe en most uit lager streken
Beginnen bij den top te ontbreken:
Ja, 't schraalste voedsel schiet te kort.
De honger scherpt zijn vlijmend wapen.
Des wandlaars krachten slinken heen.
Wie schaft hier raad? Hoe komen steen
En rots in spijze en brood herschapen?

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des armen Brood op reis naar 't hemelsch oord!

Wat is het eenzaam, waar hij komt!
Geen vriendenstemmen doen zich hooren:
Zelfs streelt geen vooglenzang hem de ooren.
De gansche schepping schijnt verstomd.

Slechts de echo wedergalmt de klagten
Van 't hart, door zooveel leed geprangd.
Ach, hoe hij naar een stem verlangt,
Die antwoordt op zijn zielsgedachten!

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des droeven Vriend op reis naar 't hemelsch oord!

Daar blinken zwaard en helm en speer.
Een leger trekt den wandlaar tegen.
Hij bidt den God der zege om zegen,
En stort zich op den vijand neêr.
De vijand wordt door 't zwaard verslagen,
Dat in Gods kracht zijn heir verslindt.
Maar ook de held, die overwint,
Draagt wonden, die om heeling vragen....

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des Kranken Arts op reis naar 't hemelsch oord!

Wat schijnt de togt den zwerver lang!
Reeds wandelt hij een menschenleven
In de onherbergzaamste aller dreven.
Voorwaar, de reize valt hem bang

Zal hij niet haast het einde aanschouwen?
Daag' dan voor 't minste een heuveltop
Tot uitzigt voor den wandlaar op,
Van waar hij de eeuwge stad ziet blaauwen

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des lijdens Hoop op reis naar 't hemelsch oord!

Godlof! haast eindigt 's pelgrims strijd.
De bloemgeur, walmende van boven,
Verkondigt Edens palmenhoven.

Doch zie, wat afgrond, die daar splijt?
Die laatste klove dreigt te scheiden
Den vreemdling van zijn vaderland.
Wie draagt hem nu naar d' overkant,
Om daar ter poort hem in te leiden?

Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des stervlings Hulpe op reis naar 't hemelsch oord!

O lieflijke aankomst! heuglijk uur!
De trouwe worstlaar heeft volstreden.
Gevaar en moeite zijn geleden.
Hij landde dwars door stroom en vuur.

Maar nu.... wie geeft, wie geeft hem woorden,
 Waarin hij God zijn danktoon uit?
 Wat Davidsharp, wat englenluit
Leent hem triumf- en feest-akkoorden?

 Kom, algenoegzaam, Godlijk Woord,
En wees des zaalgen Psalm, geland in 't hemelsch oord!

In den dom.

Statig voor mijn oog
Rijst de dom omhoog.
De open poort lokt aan....
'k Wil er binnen gaan.

Schouwspel, dat mij treft,
En mij 't hart verheft!
Boven welft rondsom
Zich de hooge dom.
't Hemelhoog gewelf
Schijnt de hemel zelf.
En de zon, wier pracht
Door de vensters licht,
Bont met verw bemaald,
Daar ze glansrijk straalt,
Spreidt een schittergloor
Heel den tempel door!

Onder, waar 'k mijn tred
Op de zarken zet,

Rijst een dof geluid
Van het marmer uit.
't Zijn de graven, hol,
Slechts van lijkasch vol,
Die de taal der doôn
Spreken in dien toon!
Ach, wat rest er thans
Van den roem, den glans,
Die in 't graf verdween?
Deze galm alleen!

En in 't midden, waar
Ik op beide staar,
't Hooge koepelrond,
En den hollen grond,
Tusschen boog en graf,
Wandelt aan en af
Heel een breede rij,
Andren, ik, en gij.
'k Zie den tempel rond,
Wat hij hun verkondt?
Hier in gulden schrift
Staat de Wet gegrift.
Ginds is 't Credo, dat
's Christens troost bevat!

En 'k spreek tot mij zelv'
Onder 't kerkgewelf:
'Zie! dit heiligdom
Geeft uw beeld weêrom!

'Ja, o mensch! omhoog,
Van den wolkenboog,
Uit der heemlen sfeer,
Ziet God op u neêr!
Uit dien hemel daalt
't Licht, dat u bestraalt.
Kom tot hem, en 't licht
Van zijn aangezigt
Schijnt op 't kwaad en 't goed,
Dat u hier ontmoet:
Zelfs zal in dien schijn
't Zwartste glanzend zijn!

'Kom dan tot hem, kom!
Aarzelt ge? o waarom?
Blik slechts op het graf
Aan uw voeten af!
Wat uw oog daar ziet,

In dat nachtgebied,
Zegt u: wee aan hem,
Die op 's Heeren stem,
Niet in tijds op aard'
't Leven heeft aanvaard,
Dat, gevloeid uit God,
Dood en graf bespot!

‘Wenscht ge ook zelf voor u
Deel daaraan? Welnu!
Zie dan hier de paân,
Die daar henen gaan!
Dat het wee der Wet
U het hart verplett!
't Credo storte er weêr
Heelingstroost in neêr!
Zoo zinkt zonde en straf
Voor u weg in 't graf,
En in gindschen straal
Schijnt de dom 't portaal
Voor Gods hemelzaal!’

Statig voor mijn oog
Rijst de dom omhoog,
Maar 'k ga anders heen,
Dan ik er verscheen!

Driederlei zending.

I.

‘Gaat heen de gansche wereld door,
En brengt tot aller menschen oor
Den klank van 't lieflijk Evangelie!’ -
Zoo spreekt de Heer. - Zijn vrienden gaan,
En alom, waar hun voeten staan,
Ontluikt, gelijk een blanke lelie,
Die tusschen ruwe doornen groeit,
Des Heeren kerk, en wast en bloeit.

Maar schoon ook menig doornenveld
Bij honderden zijn lelies telt,
Toch rest nog menig distlen-akker,
Waarop tot nu geens Christens hand
Een plant des Heeren heeft geplant...
O Bruid des Heeren! Word toch wakker!
En schud den doodschen slaap van 't graf,
Die u besloop, uw leden af!

Op, op naar buiten, waar in nacht
In 't schaduwland de Heiden smacht,
En met zijn blinde en stikziende oogen
Het aanschijn naar het Westen rigt,
Of niet welhaast van daar het Licht
Ook voor zijn ziel zou opgaan mogen?
Wat toeft ge nog? wat wacht ge nu?
De Buitenzending wacht op u!

II.

Maar hoe? zult ge, o Samaritaan!
Zult gij dan tot den vreemde gaan,
En gieten balsem in zijn wonden?
En zal intusschen Sichems kroost
Verkwijnen uit gebrek aan troost,
Met zijn kwetsuren onverbonden?
Gaat gij met wijn en artsenij
Den broeder liefdeloos voorbij?

O neen, gij trouwe Herder! neen!
Gij zoekt langs berg en afgrond heen

Ook 't afgedwaalde schaap der kudde,
 En brengt het tot de schaapskooi weêr.
 Slaat Jeschurun den trouwen Heer,
 Wiens juk het van de schoudren schudde,
 Gij spant met vriendelijk stemgestreel
 d'Ontrouwe weêr in 't zacht gareel.

O wèl u, Christen! die in 't end
 Uw dure roeping hebt erkend,
 Om over den gedoopten Heiden
 U meê te erbarmen, en den zoon,
 Die zich als bastaard stelt ten toon,
 Weêr naar den Vader heen te leiden.
 Verlangt gij naar die kroon? welnu!
 De Binnenzending wacht op u!

III.

Maar, ach! van waar, dat Jezus' kerk,
 Door dubblen zendings-ijver sterk,
 Gedoopte en ongedoopte hoofden
 Omvattend in haar liefdeband,

Die 't menschelijk geslacht ompant,
En trekkend tot den Hooggeloofden,
Wat loven, lieven, leven kan,
Toch kwijnt als onder hooger ban?

't Is dat, ondanks den ijvergloed,
Die zendelingen uitgaan doet,
Naar buiten dezen, dien naar binnen,
Één ding, helaas! aan beide ontbreekt,
Den Zender, die den zendling kweekt,
Den Zending, die zijn kroon gaat winnen:
't Is dat, hoe schoon 't uitwendig' praalt,
De zending in het binnenst' faalt!

De zending binnenwaarts, in 't hart
Des zondaars, die een Christen werd,
Maar toch een zondaar is gebleven;
De zending op den eigen grond,
Waar naast de leliën in 't rond
De doorn en distel blijven leven.
Die zending is 't, die 't onrein bloed
Der kranke kerk genezen moet!

En daarom, Christen! eer ge uw zaad
Op vreemden akker strooijen gaat,
Ter binnenkamer! In 't verborgen
Voor God uw eigen hart ontbloot,
Uw schuld bekend, uw lust gedood,
U zelf bekeerd met elken morgen,
En uit de graven opgestaan,
Den weg des levens opgegaan!

Hoe krank is Jezus' kerk! De ban
Op 't ontrouw volk! -
Gij zijt die man!
Ik ben de ontrouwe, ik vóór allen. -
Verneedren we ons voor God te zaam,
En zoeken wij in Jezus' naam
Herstelling voor den afgevalen.
De Zending - Christen, toeft ge nu? -
In 't allerbinnenst' wacht op u!

De onbekende.

Wie zijt ge, o onbekende
En ongewenschte gast,
Die, waar ik de oogen wende,
Mij overal verrast?
Rigt ik naar 't veld mijn schreden,
Ik zie u dreigend staan,
En wil ik stadwaarts treden,
Uw aanzigt grijnst mij aan.

Gij wandelt op de baren,
En klimt in 't zeilend schip.
De zeeman onder 't varen
Aanschouwt u op de klip.
Daalde ik in 's aardrijks kloven,
Gij wachttet daar mij op,
En steeg mijn voet naar boven,
'k Vond u op d' Alpentop.

Gij vraagt naar rang noch jaren.
De rijke aan 't weidsch onthaal
Ziet u rondom zich waren,
En de arme aan 't sober maal.
Het kind met roode wangen
Aanschouwt u aan zijn zij',
En in zijn strompelgangen
Houdt gij den grijsaard bij.

Aan d'ingang van de tenten
Houdt gij in 't leger wacht.
De maagd van zestien lenten
Ziet u bij 's danszaals pracht.
Gij neemt haar zacht de rozen
Van 't korenblonde hoofd....
Haar wang houdt op te blozen,
Haar oog is uitgedoofd!

Een lijk wordt uitgedragen.
Gij mengt u in den stoet.
Gij hoort daar achter klagen,
Gelijk een weesje doet.
En wischt gij van zijne oogen
De kindertranen af?
Nee! zonder mededoogen
Stoot gij hem selv' in 't graf!

Wie zijt ge, o onbekende
En ongewenschte gast,
Die, waar ik de oogen wende,
Mij overal verrast?
Een masker zwart en donker
Bedekt u 't bleek gelaat,
Waar achter 't ooggeflonker
Den Oosterling verraadt.

Ja, uit die morgenlanden,
Waar de ochtendzon ontwaakt;
Waar 't kreeft- en hondstar-branden
Heel de aard' ten Eden maakt;
Waar 't Eden met zijn zegen
En Boom des levens stond,
Waait nu de dood ons tegen
In d'adem van uw mond.

Toen de Onschuld ging verloren,
En 't Leven de aarde ontvlood,
Toen werdt ook gij geboren,
Gij, eerstling van den dood!
Maar God wees toen uw schreden
Een eigen grenspaal aan:
Door 't Oosten mogt gij treden,
Maar 't West niet binnen gaan!

Maar nu! ... met eigen handen
Ontsluit God zelf de poort.
Hij slaakt uw vroeger banden:
Gij vliegt naar 't Westen voort.
Zelfs de ijzige aâm van 't Noorden
Draagt u Europa rond,
En van des Newaas boorden
Bezoekt gij onzen grond.

O Westen! door de plage
Van 't Oosterland bezocht!
Rijst niet voor u de vrage:
Wie toch haar zenden mogt?
Herkent gij in de roede
De hand des Heeren niet,
Die u aan de ijsbre woede
Zijns geessels overliet?

En waar die roê verkondigt:
'Bekeer u tot den Heer!
Gij hebt u zwaar bezondigd:
Keer tot den Vader weêr!
Zult gij die stem weêrspreken?
Neen! Neêrland! kniel en buk!
En God, God zelf zal breken
't U opgelegde juk!

Neen! God plaagt niet van harte
Het volk, bij hem geliefd:
Het kost den vader smarte,
Als hij zijn kindren grieft.
Maar 't leed hun toegezonden
Schept heeling uit de pijn;
En 't bloeden van hun wonden
Moet ter genezing zijn!

Wie zijt ge, o onbekende
En ongewenschte gast,
Die, waar ik de oogen wende,
Mij overal verrast?
Beangstigd tot den doode
Roept menig: *Cholera!*
Maar ik, ik noem u: Bode
Van 's Heeren heilgenâ!

September 1853.

**Jubelzangen, ter gelegenheid van het tweede eeuwfeest van het
diakonie-weeshuis der ned. herv. gemeente te amsterdam gevierd
den 15^{den} dec. 1857 in de nieuwe kerk.**

Voorzang.

DE WEEZEN ALLEEN.

De blijde feestdag is verrezen,
De hoogtijdszon is opgegaan.
Voor 't hooggezegend Huis der Weezen
Licht thans de schoonste morgen aan.
't Gesticht, vóór tweemaal honderd jaren
Door Liefde en Deernis opgebouwd,
Prijkt voor het oog der blijde scharen
Nu met een dubbele kroon van goud!

Welaan dan, dankbre feestgenooten,
Die met ons Gods getrouwheid prijst!
U aan den jubel aangesloten,
Die uit den kring der Weezen rijst.

Wèl sticht zich God uit kindermonden
 Een lofgebouw zijn naam ter eer:
 Maar toch, met u te zaam verbonden,
 Behaagt ons lied hem eindloos meer.

DE GEMEENTE.

Ja, Amen, Amen, Amen! galmen
 Wij op het lied der Weezen uit:
 Wij sterken, Heer, met onze psalmen
 Het kinderlijke zanggeluid.
 Laat beide zamen opwaarts streven
 Als heilig reukwerk naar uw troon,
 En wil ons met uw Geest omzweven
 Als antwoord op dien jubeltoon!

Eerste tusschenzang.

DE WEEZEN ALLEEN.

Liefde Gods, wat milde stroomen
 Zijn uit de heilbron voortgekomen,

Die ge in ons Huis ontspringen deedt!
Welk een talloos kroost der armen
Vond daar het liefderijkst erbarmen,
Werd daar onthaald, gespijsd, gekleed!
Het had geen ouders meer,
't Vond vaders, moeders weêr.
Abba, Vader!
Uw vaderzin,
Uw menschenmin
Vloeide uit uw Geest hun harten in.

Grooter heil zag onze woning,
Toen ge ook bij ons, o Hemelkoning,
Uw rijk en zetel hebt gesticht:
Toen zoo groot een schaar van Weezen
Daar vroeg den Schepper leerde vreezen,
Door velen reeds aanschouwd in 't licht.
De hemel hoort hun dank,
Als de aarde ons lofgeklank.
Abba, Vader!
Hun englentoon

Smelt zacht en schoon
In 't danklied, u door ons geboôn.

Tweede tusschenzang.

DE WEEZEN ALLEEN.

O God, die zelfs naar 't schor geluid
Van jonge raaf en woudduif hoort,
Hoor, bidden wij, het staamlend woord,
Door onzen kindermund geuit.
Wat hebben arme kindren meer
Dan hun gebed, o Heer?
O neig uw oor,
Geef onze beê gehoor!
Vergeld het onzen Vrienden,
Dat zij in ons u dienden;
O neig uw oor!

Wat een van u den mijnen doet,
Zoo heeft uw Zoon ons zelf beloofd,

Keert weêr in zegen op zijn hoofd,
Als deed hij mij, mij-zelven goed.
Wat deze voor ons deden, Heer,
Keer' zeegnend tot hen weêr!
O zie ons aan,
Laat ons niet ledig gaan!
Wil hen met zegeningen
Om onzentwil omringen;
O zie ons aan!

Slotzang.

DE WEEZEN ALLEEN.
Halleluja! dank, o God en Vader,
Voor het feest, ons thans bereid.
Zegen, aller goedren Bron en Ader,
Nu ons Huis in eeuwigheid!
Laat uw licht op deze stichting stralen!
Laat uw gunst op 't kroost der stichters dalen!

Heer! de Geest der liefde wijk!
Nimmer uit uw kerk en rijk!

DE GEMEENTE.

(Ev. Gezang 96.)

*Halleluja! eeuwig dank en eere,
Lof, aanbidding, wijsheid, kracht,
Worde op aard en in den hemel, Heere!
Voor uw liefde u toegebracht.
Vader! sla ons steeds in liefde gade;
Zoon des Vaders! schenk ons uw genade;
Uw gemeenschap, Geest van God!
Amen! zij ons eeuwig lot.*

Feestgroet aan het diakonie-weeshuis, (*Bij dezelfde gelegenheid op het feestmaal voorgedragen.*)

Ik breng aan u mijn eeregroet,
Eerwaarde grijsaard! aan wiens voet
Wij ons al jubelend vereenen:
Twee eeuwen lang werdt gij gespaard,
En heden, daar ge op nieuw verjaart,
Ziet ge u een dubbele kroon verleen.

Wèl siert men dan uw grijze kruin
Met kransen uit den wintertuin,
Die om uw zilveren schedel groenen:
Wèl hangt men om uw leden heen,
Van hoofd en schoudren tot beneên,
Een slingrend snoer van eefestoenen.

Voorwaar, gij zijt die kransen waard,
Aartsvader! in Gods gunst gebaad,
Die de Eeuwge liefde hadt tot moeder;
Die in uw wieg een naam ontvingt,
Die elk tot liefde en eerbied dringt,
Den naam van kindervriend en hoeder!

En wis, gij draagt dien naam met eer,
Die door den zegen van uw Heer,
Op zulk een talrijk kroost kunt roemen;
Gij moogt als eenmaal Abraham,
Een volk, dat uit u oorsprong nam,
Uw kindren en kindskindren noemen.

O wie u op dit feest aanschouwt,
Zoo als rondom u hoogtijd houdt
Een schare van zeshonderd kleenen,
Brengt u, oudvader, eere en dank,
En mengt zijn stem in 't feestgeklank,
Waarmeê ze om u zich blij vereenen.

Maar wie daarbij op 't jubelfeest
De kindren aanziet in den geest,
Die gij sinds tweemaal honderd jaren
Bijeenvergaârd hebt aan uw voet,
Gekleed, gespijst, gevormd, behoed,
Zal u nog hooger lof bewaren.

O daalde hier nu van omhoog
 Ter neêr van 's hemels heldren boog
 Die gansche kring van Cherubijnen,
 Die gij geleid hebt tot den Heer,
 Wat schooner, rijker krans van eer
 Zou ons dan op uw hoofd verschijnen!

O werd nu elke dankbre traan
 Van hen, wien gij hebt welgedaan,
 Een parel, welk een parelregen
 Kwam dan, gelijk een hemeldauw
 Van uit der heemlen lieflijk blaauw,
 Hier op uw slapen neêrgezegen!

O werd nu elke vreugdetoon
 U toegejuicht, uw zorg ten loon,
 Vereenigd tot een stroom van klanken,
 't Gezang der Weezen in Gods huis
 Verdween voor 't daavrend zanggedruisch,
 Waarmeê die duizenden u danken!

Zoo meng ook ik dan, achtbre grijs!
 Een enkel toontjen op mijn wijs
 In 't galmen van die jubelkoren.
 Ik breng u, Patriarch, mijn groet,
 En 't waar' mij liefelijk en zoet,
 Zoo ge ook mijn staamlen aan woudt hooren.

Ik ook, ik zag u van nabij,
 Als vader in der Weezen rij;
 Ik zag u liefde en trouwe plegen:
 Ja.... mogelijk was ik ook een stem,
 Waarmeê ge uw kindren riept tot Hem,
 Die de Oorsprong is van allen zegen¹.

Zoo heb ook ik u liefgehad,
 Zoo heb ook ik een rijken schat
 Van zegen vaak u toegebeden:
 Zoo heb ook ik bij zooveel roem
 Uw hoofd omloverd met mijn bloem
 Van dankbare genegenheden.

Zoo werp ik, op uw feest genood,
 Thans zulk een bloempje u in den schoot,
 En moog' haar zachte geur u streelen!
 Zoo leg ik uwen God ter eer
 Mijn dank aan uwe voeten neêr,
 Voor 't geen ge ook mij woudt mededeelen.

En nu, gij grijs! twee eeuwen oud,
 Die andermaal reeds eeuwfeest houdt,
 Maar altijd jong door 't vuur van Boven,

1 Gedurende eenige jaren was ik mede belast met het godsdienstig onderwijs in het Gesticht.

Dat in uw ruimen boezem blaakt,
En u een groenen grijsaard maakt,
Moog' nimmermeer dit vuur verdooven!

Vier 't derde en vierde en vijfde feest,
Gelijk dit tweede, blij van geest!
Blijf leven, als ook wij haast sterven.
Blijf leven, zoo lang gij een kind
Van ouderen verstoken vindt,
Dat zonder u het al zou derven.

Blijf leven tot de laatste Wees
U als zijn laatste toevlugt prees,
En Jezus komt om alle lijden,
Ook 't leed van armoê, rouw en dood,
Van ouder- en van kindernood,
Te wisslen met een groot verblijden!

En dan, breekt eindelijk de ochtend aan
Waarop uw stervens-uur zal slaan,
Moog' heilger mond u 't eerloon geven:
'Rust, oude! uw arbeid is verrigt.
Gij sterft, maar 't heil, door u gesticht,
Blijft eeuwig, als Gods liefde, leven!'

Kersnacht.

Hoe tintlen de starren in 't middernachts-uur
Als levende vonken, gezaaid langs 't azuur!
Hoe rijk zwaait de Melkweg zijn witte banier!
Hoe stout heft Orion zijn gouden rapier!
Hoe fonkelt de Wagen, en streeft langs zijn spoor
Met vlammende raadren het hemelveld door!

Maar toon' zich de hemel vol luister en gloed,
Één star dooft zijn gloor voor mijn peinzend gemoed.
De star is 't van Bethlem, wier hemelsche glans
Den Wijzen verscheen aan den Oosterschen trans:
De star, die haar stralen ontleende aan de Bron
Dier weemlende lichten, aan de eeuwige Zon!

Ik zie naar omhoog, naar de glanzende baan;
't Is of ik die star aan den hemel zie staan.
'k Verplaats met mijn geest me in den zaligen nacht,
Waarin zij de Wandlaars naar Bethlehem bragt.
'k Zie 't needrig verblijf van Maria van ver
Belonkt door het oog van die vriendlijke ster.

Ik treed met de Pelgrims de stulp in, en groet
 De kribbe, waarin ik het Kindeke ontmoet.
 Wat hemelsch gezigt, waar de Onnoozelheid lacht,
 Omgloord door een straalkrans van hemelsche pracht:
 De tintling der star, die aan 't hemeldak praalt,
 Wordt dof bij den schijn, die haar schedel omstraalt.

Wat blinkend legioen drijft op vleuglen van licht
 Als hemelsche lijfwacht om 't godlijke Wicht?
 't Zijn Englen, gedaald van voor 's Eeuwigen troon,
 Bij 't schamele krebje van d' eeuwigen Zoon.
 Ik hoor hoe hun luit, door Gods vingren besnaard,
 Hun: *Eere zij God!* aan ons: *Vreê-gejuich* paart!

Wat glinstrende wolk van gestalten omkranst
 De wieg, waar het Kind in den hemelschijn glanst?
 Een wolk is 't van Zieners met Mozes aan 't hoofd,
 Een rij Patriarchen, die d' Eeuwige looft.
 't Is Jakob, die juicht in zijn eigene ster,
 Aanschouwd van nabij, als vóór eeuwen van ver.

Wat schitterend leger daagt op in 't verschiet,
 Ontelbaar als starren, die de Oosternacht ziet?
 't Is 't leger der zielen door Jezus bevrijd,
 Dat reeds in de wieg hem zijn dankoffer wijdt.
 Hoe weemlen die zielen al juublend dooreen!
 'k Hervind me in hun stoet als dier zaligen één.

Hosanna den Heiland, die ook voor mijn ziel
Zoo laag van Gods troon in deez' Beestenkreb viel!
't Was nacht in mijn boezem; de bliksem alleen
Schoot soms met een straal door mijn duisternis heen:
Ik treurde als een wachter, die uitziet en vraagt,
Of niet in het eind haast de morgenster daagt?

Daar zag ik de star, die reeds Bileam zag,
Die 't licht overschijnt van den heerlijksten dag.
Haar straal blonk in 't oog van mijn ziel, en het scheen
Alsof voor mijn blikken een sluijer verdween.
Ik zie hoe Gods hand, die het wolkgordijn scheurt,
Door de opene deur me in zijn hemelrijk beurt!

Daar wordt mij de Kersnacht een nacht der geboort',
Waarin men eens kindekens levenskreet hoort.
Daar klinkt van mijn lippen het *Abba!* tot God,
En de Englen bezingen het heil van mijn lot:
Een kind weêr geboren, een zoon weêr gebaard!
Den Hoogsten zij de eere, die vreê geeft aan de aard'!

Ja, eer zij aan Hem, die den Kersnacht ons schiep,
En 't licht uit den schoot van de duisternis riep.
Nu straalt in dat schijnsel mijn weg als de baan
Des Melkwegs, dien 'k ginds aan den hemel zie staan.
De hand van mijn God, die de blinkende kar
Des Wagens bestiert, rigt ook 't pad van mijn star.

In 't donkerste donker mijns levens op aard',
Is 't pad door een hemelschen luister verklaard:
En als haast de doodsnacht op de oogen mij zinkt,
Ik weet dat één star ook in 't doodenrijk blinkt.
Ik weet dat na Kersnacht een Paaschmorgen naakt,
In 't licht van wiens zon ook de ontslapene ontwaakt.

En daarom, gezegend zij eeuwig de nacht,
Die de aarde het vrolijkste morgenrood bragt.
Is 't waar, wat verbeelding zich droomt, scheidt de dans
Der starren door 't ruim aan den hemelschen trans
Een hemelmuzijk, die door God wordt verstaan?
Heft, starren, met mij dan den Kersjubel aan!

Nieuwjaar.

Weêr Nieuwjaarsfeest! En toch nog immer 't schijnen
Van de oude zon op de oude armoedige aard!
Hebt gij het dan, o God, om niet verklaard:
'k Maak alles nieuw, al 't oude gaat verdwijnen?

Weêr Nieuwjaarsfeest! En toch nog immer wandelt
Gelijk van ouds de Jood de wereld om.
Vergeet gij, Heer, uw volk en heiligdom,
Door Heidnen steeds vertreden en mishandeld?

Weêr Nieuwjaarsfeest! En toch nog immer woeden
De Kaïns tegen de Abels voort, en 't wee
Des oorlogs duurt. Waar blijft gij, eeuw van vreê,
Waarin een kind den wolf en leeuw zal hoeden?

Weêr Nieuwjaarsfeest! En toch nog immer hijgen
Chams zonen onder 't juk der slavernij.

Gaan zij niet haast van ban en banvloek vrij?
Zal 't Jubeljaar niet haast ter kimme stijgen?

Weêr Nieuwjaarsfeest! En toch nog immer plagen
De zonden van den ouden mensch ons hart.
Wanneer toch daalt eens de avond voor die smart,
En zal de dag der heilverlossing dagen?

De wachter op den toren wacht den morgen,
En roept tot God: Wanneer! wanneer! wanneer!
Maar de ure is een geheim, U selv', o Heer,
Alleen bekend, en voor uw kind verborgen.

Één ding slechts is het onze: 't is ons Smeeken,
Waardoor dat uur verhaast wordt, dat ons wacht.
En wis, het komt, als eens ons gansch geslacht
Zijn zuchten in gebeden uit doet breken.

Gebeden dan, o aarde! en weêr gebeden:
Kom, Zone Gods! Daal neder, Heilge Geest!
Breng aan het groot, het hemelsch Nieuwjaarsfeest!
Los de eeuwen op in zalige eeuwicheden!

Slechts, - blijft ge, o mensch, naar 's Heeren dag verlangen,
Zie toe, dat gij ook zelf uw dag bekennt.
Maak in u zelv' aan al het oude een end!
Dan is voor u Gods Nieuwjaar aangevangen.

Voor Isrel riep de ramshoorn van de kruinen
Des tempelbergs het dagend Nieuwjaar uit.
Gij, Isrel Gods, leen de ooren aan 't geluid
Van Christus' boete- en krijgs- en vreëbazuinen!

Gij bloeit steeds voort.

Wat plooit ge, o bloem! uw blaadren vrolijk open,
Terwijl uw kelk van heldre kleuren gloort!
Wat blinkt ge, pas met verschen dauw bedropen!
Gij bloeit steeds voort.

Zoo bloeide ook zij, die me eens u heeft geschonken.
Zij was een bloem, die iedereen bekoort.
Helaas! haar schoon had spoedig uitgeblonken....
Gij bloeit steeds voort.

Wat werd ze krank! Door ziekte en folterpijnen
Werd in zijn vaag haar korte bloei gestoord.
Ik zie haar nog op 't bed der smarten kwijnen....
Gij bloeit steeds voort.

In 't eind zij stierf. Ach, de eigen koolzwarte aarde,
Waarin gij groeit en die uw wortlen schoort,
Onttrekt ze aan 't oog, dat weenend op haar staarde....
Gij bloeit steeds voort.

O wreede bloem! Kan niets u dan bewegen?
Hoe tergt ge ons, die naar treur- noch klagtoon hoort! ...
Maar neen, zoo roept gij ons vertroostend tegen:
‘ZIJ bloeit steeds voort!

God heeft op aard' haar stengel afgesneden,
Maar 't leven Gods, dat zwaard noch sikkel moordt,
Bloeit zoo als ik in 's Heilands zalig Eden!’
Zoo bloei vrij voort!

Op moeders jaardag.

Hoe heugt mij de tijd,
Dat ik u met rozen,
Uit de eêlste gekozen,
 Als jaarlijksche rente
 Der bloeiende lente
Op uw feestdag, lieve moeder, jaar aan jaren heb verblijd.

Ik was toen nog kind,
En gij, schoon ge op bloemen
Bij bloemen mogt roemen,
 Die als uwe spruiten
 U rondom besluiten,
Pronktet in den dos des zomers, die voor u zijn kransen windt.

Nu ben ik een man,
Die reeds door zijn lokken
De zilveren vlokken

Zie stuiven en jagen
 Der koudere dagen,
 Die ik zachtkens aan zie naadren en niet meer ontvlugten kan.

En gij, die weleer
 Een zomer mogt lijken,
 Die schoon staat te prijken,
 Als oude van dagen
 Zie ik thans u dragen
 De achtbre kroon der zilvren grijsheid, die ik op mijn knieën eer.

En toch, wat de tijd
 Moog' plundren en rooven
 In beemden en hoven,
 Als ik weêr zie blozen
 De vroegste der rozen,
 Plonder 'k op mijn beurt den bloemhof voor een gave aan u gewijd.

Ja, bloemen zoo schoon,
 Als God er laat groeijen,
 Als God er laat bloeijen,
 Om 't hoofd meê te tooijen,
 En 't pad te bestrooijen,
 Brengen, moederlief! uw kindren op uw feest, uw zorg ten loon.

O Vader, die 't hart
Der moeder formeerdet,
Waarin gij begeerdet
Uw liefdevol leven
In 't klein te hergeven,
Laat den bloemkrans niet verwelken, die door ons gevlochten werd!

Laat immer den schijn
Der zonne op die rozen
Zachtkoesterend pozen,
Laat dauw ze besproeijen,
En heller doen gloeijen,
Maar vóór alles laat haar kindren moeders schoonste feestkrans zijn!

Een nieuw lied.

(Na de bijwoning van het inwijdingsfeest van een nieuw schoollokaal voor havelooze kinderen te amsterdam.)

Van waar, gij wonderzoet geluid,
Dat met een zacht melodisch suizen
Me op gouden wiek voorbij komt ruischen,
Van waar gaat uw betoovring uit?
Zijt gij het klinken van de snaren,
Die op de Eoolharp zijn gesteld,
Terwijl de wind er langs komt varen,
En uit haar borst een zangtoon zwelt,
Als of onzichtbre geestenvingeren
Zich om de zilvren snaren slingeren?

Of zijt ge een lied uit hooger oord?
Heeft God zijn hemelen ontsloten,
En komt van daar ons toegevloten
Dit hartverheffend zangakkoord?

Zijn 't Englen in hun witte kleederen,
Die met de luit in d'arm geklemd,
Ons hart door 't eigen lied verteederen,
Daar boven door hen aangestemd?
Zijn 't hemelgeesten, die hier dalen,
En 't hemelsch lied op aard' herhalen?

Maar hemelgeesten? Englen? Ziet,
Ziet rond, vanwaar die klanken rijzen!
Laat u de schaar der zangers wijzen,
En merkt hoe uw begoochling vliedt!
Zij Engelen, die jonge schamelen
Met haavloos en verscheurd gewaad,
Gewoon als hondkens te zamelen
Het brood, dat Deernis vallen laat?
Zij Englen, die onreine wichten,
Met smart en schuld op de aangezigten?

Neen, zeker! Englen zijn ze niet,
Dat kroost, geboren in ellende,
Gekweekt in zonden zonder ende,
Die de armoë teelt op haar gebied.
Geen Engelen die kleene wormen,
Door de ouders afgerigt op 't kwaad,

Die zelf ze voor het handwerk vormen,
 Dat hen leert schooijen langs de straat,
 Waar zij, als waar 't in oefenspelen,
 Ter school gaan - in de kunst van stelen!

Geen Engelen 't ontaard gebroed,
 Dat met onreinheid voor uwe oogen,
 Naar ziel en ligchaam, overtogen,
 U 't hoofd met afkeer wenden doet.
 O wee hun, zoo niet Één Ontfermer
 Naar hen het aanschijn had gewend!
 Maar Jezus, de ongelijkbre Erbarmer,
 Zag neder op hun groote ellend'.
 Hij vroeg: 'Wil niemand in die kleenen,
 Aan mij, zijn Heiland, hulp verleenen?'

En ziet, wat vreugd! Niet vruchtloos klonk
 Die Heilands-vraag in 't hart der zijnen.
 'k Zie bij de kleenen hen verschijnen.
 't Was of hen Jezus' glans omblonk!
 De kindren, bij de hand genomen,
 Zij hooren volzaam Liefde's stem;
 En nu, in Jezus' school gekomen,
 Ontsluit zich 't hart voor 't woord van hem:

‘Geleidt de kindren aan mijn voeten,
Dat ik ze zeevend moge ontmoeten!’

En ziet! daar valt de schel van 't oog,
Met zooveel duisternis omgeven.
Daar daalt een straal van licht en leven
In 't kinderhartje van omhoog.
Daar leert het kind de waschbron kennen,
Waarin de Heer zijn lamren wast.
Daar leert de knaap aan 't juk zich wennen,
Dat Jezus op zijn schoudren past.
Daar spreiden zich de kleine wieken
Naar boven, naar Gods morgenkrieken!

Daar leert welhaast de kleine tong
Gods grootheid en Gods liefde prijzen:
Ja, daar ontstroomden Engelenwijzen
Den mond, die vroeger 't straatlied zong.
De stem, die vloekend heeft gesproken,
Looft nu des Heeren Heeren naam.
De hand, tot beedlen uitgestoken,
Zij vouwt zich nu tot biddenzaam.
En 't schaap, dat met de zwijnen weidde,
Hervindt zijn kooi en kudde beide.

En als nu, boven dit onthaal,
De Heere Jezus voor zijn kleenen
Een huis sticht uit der zijnen steenen,
Als waar' 't een kleine tempelzaal;
En als ge, in 't nieuw verblijf gekomen,
Den kristallijnen zilvertoon
Der kinderstemmen uit hoort stroomen
In liedren, orglend naar Gods troon:
Wie acht het wonder, als onze ooren
Vermeenen Englen zelf te hooren?

Ja, aanstaande Englen hooren wij -
Wordt onze hope niet bedrogen -
In menigeen, hier opgetogen
Aan Jezus' voet, aan Jezus' zij'.
Mij dunkt, 'k zie hier en daar alrede
Op 't zachte kinderlijk gelaat,
Dat weêrglanst van des Heeren vrede,
Een scheemring van den dageraad,
Die op des Heeren dag de zijnen
Met Englenluister zal beschijnen!

En niet slechts zij; ook hier en daar
Ziet mijn verbeelding Englen zweven,

Die ongezien ons hier omgeven
Bij 't opgerigte feestaltaar.
Gods kindren uit den hemel zingen
Met deze kinderkens van de aard',
Daar 't Hallel-lied der hemelingen
Zich met hun Hosianna paart.
Want daar, waar zondaars wederkeeren,
Is 't feest voor de Engelen des Heeren!

Ballingschap.

'k Zag peinzend door het venster uit:
En naast mij voor de vensterruit
Sprong door hun kevie op en neêr
Een paar rijstvooglen heen en weêr:
Ach, de armen kennen geen verdriet,
En treuren om hun rijstland niet; -
Dus dacht ik; - waarlijk, men gewent
Ook aan de ballingschap in 't end!

En zie, dus mijmrend hief ik 't oog
Weêr van de vogelkens omhoog,
En tuurde op straat... maar wat gezigt!
Twee oogen op de kooi gerigt
Met blikken vol van vuur en gloed,
Zoo als men bij geen Noorman groet,
Zij vlamden hel en blij' te moê
Mij uit den kop eens negers toe.

O wat geschiedenis zag ik
Geschreven in dien enklen blik!
De moorman, naar deez' kust verplant,
Zag in die vogelkens zijn land,
En ademde in deez' korten stond
De lucht van zijn geboortegrond! ...
Neen - sprak ik - mij bedroog de schijn:
De ballingschap doet immer pijn!

**Aan mijn gade.
(In een door mij vervaardigd gebedenboek).**

Neem van mijn hand deez' korlen wierooks aan,
Ten dienst van hem, die 't Heilige in wil gaan.
Werp ze op een hart door heilge liefde ontstoken,
En laat ze zoo den Heer ter eere rooken!

Maar als ge dus het reukaltaar ontsteekt,
En, met uw gade als Tolk, den Hemel smeekt,
Die ver van u in zijner schapen midden
Zijn werk volbrengt, wil voor den Bidder bidden!

Tot hoe lange?**(Nog een smeekschrift voor de vrijmaking der slaven.)**

Ziet ge aan de groenende oeverzoomen,
Waar langs de Saramacca vloeit,
En waar in schaâuw der palmenboomen
De bloemenpracht des keerkrings gloeit,
Ziet ge aan die geurende oeverstranden
Geen man met uitgestoken handen,
Al smeekend naar u uitgebreid?
Hooft ge onder 't lied der vooglenkoren
Geen schrillen kreet door 't luchtruim boren:
'Kom over, tot mijn hulp bereid!'

Wie is hij? Zie het aan zijn trekken!
Verraden ze u geen zoon van Cham?
Gij zult den moorman haast ontdekken.
Ach, over wien een vloekspraak kwam!

Die vloek blijft immer op hem drukken,
En 't onverdraaglijkste aller jukken
Blijft op zijn schoudren vastgesmeed.
Hij deelt het jammerlot der slaven:
Als lastdier in 't gareel te draven
Van hem, dien hij zijn broeder heet.

O zie hem aan! Wat roode striemen,
Gekorven als met ijzren ploeg!
Het is de zweep, gescherpt met priemen,
Die hem die diepe wonden sloeg.
Één buil van 't hoofd tot aan de voeten
Zoudt gij hem voor een krijgsman groeten,
Ontworsteld aan zijns vijands greep.
Maar neen, helaas! Geen vijand scherpte
Het staal, dat door zijn leden snerpte;
't Was Kaïn, die 't voor Abel sleep!

Is 't wonder, dat die honderd wonden,
Die dieper gaan dan 't lijdend vleesch,
Den kreet, als waar' 't uit honderd monden,
Doen opgaan, die u tegenrees:

‘Kom over, blanke man van 't Noorden!
Kom over naar deze oeverboorden,
En breek des zwarten broeders juk!’ -
Gij dwaas! - hoe kondt ge u dus misleiden?
Hij, dien ge als redder wilt verbeiden,
Is zelf de schepper van uw druk!

Kan 't zijn? - Mijn vaderen, gij helden,
Die zelf eenmaal den slavenband,
Wiens schalmen u de polsen knelden,
Met kracht gerukt hebt van uw hand:
Gij, eerstgeborenen der vrijheid,
Wie elke vrijman steeds met blijheid
Aan 't hoofd der broederen begroet!
Kan 't zijn? gij, moedige verbrekers
Van Spanje's juk, gij vrijheidswrekers,
Trapt gij hier andren met den voet?

Is dan het juk, dat in uw Noorden
Voor u zoo gansch onduldbaar werd,
De ketens, die u 't vleesch doorboorden,
De voet, die trappelde op uw hart,

Is dan dat alles goed voor 't Westen?
Zijn banden, die u zelven presten,
U draaglijk, nu gij ze elders vondt?
Gij, die verbiedt te stelen, steelt gij?
Gij, die uw keetnen stuk reet, deelt gij
Aan andren nieuwe ketens rond?

O schande! o hoon! Tot welk een snoodheid
Drijft u de heete dorst naar goud!
Vindt gij behagen in een grootheid,
Op 't bloed van broederen gebouwd?
Kunt gij de vrucht van 't zweet verbrassen,
De vrucht van al de tranenplassen,
Door 't onderdrukt geslacht geplengd,
Dat met het lied van uw festijnen,
Die Gode gruwelfeesten schijnen,
Zijn kreten en zijn vloeken mengt?

En toch, al klinkt ginds onder 't lover
Van palm- en broodboom en banaan
Des moormans klagt de velden over,
Waar de onbetaalbare oogsten staan,

Gij houdt u doof: gij hoort sinds eeuwen
Den zwarten slaaf om redding schreeuwen,
En gij, gij zwelgt en brast maar voort,
En als gij op uw donzen kussen
U door den nacht in slaap laat sussen,
Geen wraakkreet, die uw sluimring stoort!

O God, gij, Heer der legerscharen,
Tot wien, naar luid van 't heilig Woord,
De kreten dreigende opwaarts varen
Uit der verdrukten mond gehoord:
Kan niets des blanken roes verbreken?
Wil gij dan zelf den moorman wreken!
Paar met zijn kreet uw donderstem,
Laat in ons oog uw bliksem blinken,
En doe ons 't woord op 't harte zinken:
'Wee den verdrukker! vloek op hem!'

Maar zie, 't is of dit woord der weeën
In 't einde de ooren open vond.
Van de overzij' der Britsche zeeën
Klinkt ook ons strand een roepstem rond:

Men hoort die roepstem zachtkens fluisteren;
Zij wordt steeds luider; de ooren luisteren:
Niet langer wordt die stem bespot.
Steeds meerdren roepen tot elkander,
Tot Neêrlands koning roept een ander,
Een derde roept tot Neêrlands God!

Ja, Neêrland buigt in 't eind de knieën
Voor Hem, die harten buigt en breekt;
En de Englen Gods vol vreugd bespieën,
Hoe 't volk om 't eind des gruwels smeekt.
En hoor! van uit het verre Noorden
Komt naar de rijke Westerboorden
Een stem, die klinkt met zoet geruisch:
'Wees goedsmoeds, zwarte man! verblijd u.
Uwe ure naakt; uw heer bevrijdt u.
Uw beul verbreekt uw slavenkruis!'

Och of mijn oog 't aanschouwen konde,
Hoe zich 't tooneel van ginds herhaalt,
Als bij 't verschijnen van de stonde,
Die voor de ontboeiing is bepaald,

De slaaf te middernacht zijn keten,
Met vreugd zijn handen afgereten,
Met de ijsbre zweep begraaft in de aard',
En op die plek gaat nederknielen,
Waar 't eerst gebed der vrije zielen
Als wierookgeur ten hemel vaart!

Komt, binden wij die zalige ure
De vleuglen aan van onze beê!
Opdat de strijd niet langer dure,
Stemme onze mond in 't smeekwoord meê!
Wij smeeken: God, geef aan 's lands Vaderen,
Wie 't vrije bloed meê stroomt door de aderen,
Een hart, dat voor de slaven spreekt.
Doe, waar die Eedlen zich vergaderen,
Het beeld eens negers tot hen naderen,
Die bevende om verlossing smeekt!

Laat haast des Saramacca's zoomen
Weêrklinken van het vreugdgezang:
'De dag der vrijheid is gekomen;
Loof God, mijn ziel, uw leven lang!'

En dan - geef aan de dus bevrijden,
Zich zelv' den Heiland toe te wijden,
Die aan den geest de vrijheid geeft.
Dat met hun ketenen de slaven
De zonde in 't eigen graf begraven,
Die hun de ziel gebonden heeft!

Schep onder 't loofverdek der palmen
U zoo een tweede paradijs,
Waarin de liederen weërgalmen,
Tot 's dubbelen Bevrijders prijs!
Laat door uw zegen, Heer der heeren!
Ook tot de Moeder wederkeeren,
Wat zij voor 't Kroost ten beste had.
Verrijk ons met steeds rijker oogsten!
Maar - blijv' de gunst des Allerhoogsten
Ons immer de allerrijkste schat!

aant.

**Onze vriendschap; aan Nicolaas Beets.
(Op een gedenkdag.)**

Waar zijn de tijden heengevaren,
Sinds onze God ons zamenbragt,
Toen wij nog jongelingen waren
In de eerste ontwikkeling onzer kracht;
Toen, Beets! toen op ons blonde hair
De krans van 't twee en twintigst jaar
Met de eerste lauwren zich mogt paren?

En nu - in 't middag-uur van 't leven
Zien we op dit feest elkandren weêr.
De kindschheid heeft ons lang begeven;
Wij zijn geen jongelingen meer.

Ja, meer! De Vriendschap, die ons bindt,
Toen pas geboren, en nog Kind,
Zien we als een Jongling opwaarts streven.

Een Jongling, drie en twintig jaren
Reeds in deez' blijde dagen oud!
Ach, ouder dan wij zelven waren,
Toen 't eerst mijn oog u heeft aanschouwd!
Wat zijt ge spoedig opgegroeid,
Gij, Knaap, die thans als Jongling bloeit,
Met lente's rozen om de haren!

Wees welkom! Zet u bij ons neder
Aan 't hier voor u bereide maal!
Spreek ons van de eerste dagen weder!
Verhaal ons 't oud en lief verhaal!
Verhaal ons, hoe ge Leydens groen
Doorhuppeldet, of door 't plantsoen
Van Heilo rondsprongt, jong en teeder!

Verhaal, hoe ge ons van jongelingen
Tot kloeke mannen rijpen zaagt,
Bekroond met's Hemels zegeningen,
Meer dan den Hemel was gevraagd.

Verhaal, hoe ge ons bij luit en snaar
God hoordet danken jaar op jaar,
Voor 't deel, dat wij van hem ontvingen!

Verhaal, hoe zich de kring verwijdde,
Die ons van jongs af heeft omzweefd;
Hoe ons ter regte- en slinkerzijde
Steeds grooter vriendenrij omgeeft;
Maar zeg ook, hoe die breede rij
U niet naar achtren drong, maar gij
Dezelfde plaats hieldt te aller tijde!

Verhaal.... maar waar zou 't einde wezen?
Wanneer zou 't lied volzongen zijn?
Genoeg; gij hebt uw deel geprezen,
Bij 't plengen van den jubelwijn;
Ga nu in vreê! Doch - eer gij gaat,
Beloof ons, dat ge ons niet verlaat,
Al ziet ge onze avondster gerezen.

Neen, wordt het vriendenpaar straks ouder,
Zoodat de man een grijsaard werd,
Steun nog de grijsaards met uw schouder,
En koester hun 't verkleumend hart!

Of komt de dood eer, pleng een traan
 Voor hem, die 't eerst is heengegaan,
 En d' ander weêr vinde, als ze staan
 Voor beider grooten Zielsbehouder!

Februarij 1856.

Zoo zong ik in den zonneshijn,
 En bij de helderste der luchten,
 Die onweêr noch gevaar deed duchten....
 Die zon zou haast verduisterd zijn!
 Slechts weinig later, en de orkaan
 Viel in den hof mijns Vriends, en velde
 Zijn schoonste Keurbloem, en ontstelde
 Den hemel van zijn aardsch bestaan.
 Toen werd de luit, omkranst met rozen,
 Een harp, met rouwfloers overspreid:
 God lof, dat wij een VRIEND verkozen,
 Die licht ook over 't floers verbreidt!

**Aan denzelfden;
Op den verjaardag zijner ontslapene gade.**

Daar is Aleides feestdag weêr:
De dag, die zooveel blijde jaren
Ons juublend om haar zag vergâren
Met Meimaandsbloemen, haar ter eer.
De dag, waarop haar dierbre Bard
Met feestgebloemte en liedren beide
Haar kroonde, die zijn wellust werd!
Daar is hij! ... maar waar is Aleide?

Daar is Aleides feestdag weêr;
De dag, waarop de blijde Gade
Zich in nog schooner glansen baadde,
Dan de achttienjaarge Bruid weleer.
De dag, waarop 't feestvierend kroost
Haar eindloos frisscher krans bereidde,
Dan in den rijksten bloemhof bloost;
Daar is hij! maar waar is Aleide?

Waar is Aleide? 'k zie de plek,
Waar zij als Koninginne praalde,
En ieders harte vrolijk straalde,
Terwijl zij blonk in 't feestvertrek.
Maar nu! Ik zie met weenend hart
Haar Echtvriend naar dat plekje staren,
En met een trek van rouw en smart
Haar kindren droef in 't ronde waren.

Waar is Aleide? Ze is niet meer.
God heeft die lieflijkste aller bloemen,
Waarop zijn aardsche hof kon roemen,
Van hier verplant in hooger sfeer.
De Meimaand, maand van haar geboort',
Riep haar naar haren Schepper weder,
En strooit den krans, die haar behoort,
In bloemen op haar grafterp neder.

Wèl haar, die boven gade en kroost
Zich Jezus koos ten Vriend des harten,
En nu van de aardsche zorg en smarten
Zich aan zijn godlijk hart verpoost!

Wèl haar, die nu van zonden rein
In 't witte Priesterkleed mag blinken,
En uit de levende fontein
Der waatren Gods naar lust mag drinken!

Maar wij, die nog in 't donker staan,
Waarin wij treurende achterbleven,
Sinds ons haar schijnsel heeft begeven,
Wie zal weêr 't licht ons op doen gaan?
Maar gij, haar vriend, haar lief, haar man,
Haar alles - naast haar Al in allen,
Wie die uw wonde zalven kan,
Daar u uw alles is ontvallen?

Dat maagdlijk waas in hart en leest,
Met moederteederheid verbonden;
Die blanke opregtheid, warsch van vonden,
Gepaard met schrandereid van geest;
Die liefde, die haar rijken schat
Voor al wat mensch heet wist te ontsluiten,
En toch nog schatten overhad
Voor d' overdierbren Gade en Spruiten;

aant.

Die kinderzin, die zonder schroom,
 Met onbezweken Godsvertrouwen,
 Zich aan haar God dorst vast te houên,
 En dreef op Gods genadestroom;
 En bovenal die needrigheid,
 Die parel in de kroon der goeden,
 Die blonk op 't hoofd van uwe Aleid;
 Wie zal u haar gemis vergoeden?

Dat kan maar Één! 't Is God alleen!
 Maar immers - heeft hij 't reeds gegeven?
 Dat tuigt uw hoofd, naar hem geheven,
 Uw oog, dat glimlacht in 't geweên,
 Uw mond, die 't naast u snikkend kroost
 Bemoedigt in zijn groote smarte:
 'God troost ons aan het harte
 Gelijk een moeder troost!'

Ja, als een moeder troost de Heer,
 Wie als een kind zijn troost komt vragen.
 Hij trooste u, Broeder! al de dagen,
 Gelijk tot heden, telkens meer!

't Verheerlijkt beeld van uwe Aleid
Omzweve in Engelschijn uw schreden,
En doe, als aan haar hand geleid,
Uw kroost in 't spoor der moeder treden!

Ga dan, o Meimaand! ga voorbij,
Ga, zonder bloemekens te strooijen,
Die 't hoofd van onze Aleide tooijen;
Een beetre lente wachten wij.
Dan plaatsen wij weêr als weleer,
Op 't hoofd der dierbre.... neen, dan werpen,
Wij allen onze kroonen neêr
Voor haren en voor onzen Heer,
En juublen op de doodenterpen,
Den Vorst der levenden ter eer,
Bij 't ruischen onzer Englenharpen!

20 Mei 1856.

Boekweit.

In elke bloem der velden is
Een les of een geschiedenis.

LEDEGANCK.

'k Zie uw hagelwitte golven
Hupplen, zilvren boekweit-zee,
Die hier de aard' hebt overdolven:
't Hart danst op die golven meê,
En geeft weêrgalm op den klank,
Die mij tegenruischt:
wees blank!

O hoe streelen mij de geuren,
Die ge uw bloemen walmen doet,
En de windjes tot mij beuren!
'k Proef daarin des honigs zoet.
Zoete roepstem voor 't gemoed:
Wees niet rein alleen,
wees goed!

Nog slechts kort, dan weidt de zeissen
Door de bruine planten heen:
Om zijn loon van d' akker te eischen,
Slaat de landman 't zaad uiteen:
Bloempje, nu uws planters stut:
Welk een les voor mij:
wees nut!

Aan de lente.

Lente! wat toeft ge in 't aanminnige Zuiden,
Daar reeds zoo lang u ons Noorden verwacht?
Bloemen en bladen, gewassen en kruiden,
Allen gaan open, wanneer gij slechts lacht.
Laat maar uw zonnetje een oogenblik schijnen,
En zie wat lusthof haar tooverlonk schept!
Wat laat ge ons dan nog in dorheid verkwijnen?
Hoor, hoe reeds de ooijevaar klept!

Lente! wat Bruïgom bleef immer dus toeven,
Als hem zijn Bruid in haar feestdos verbeidt?
Kunt gij de Jonkvrouw zoo bitter bedroeven,
Die traan op traan om uw wegblijven schreit?
Vaal is de sluijer, die ze om heeft geslagen,
Maar hij valt af, als ze in de armen u sluit.
Hooft gij haar niet om uw afwezen klagen?
Hoor, hoe de nachtegaal fluit!

't Bloed in onze aadren bruischt om van verlangen;
Lang brak de lente reeds aan in ons hart.
Maar blijft ons buiten December-koû prangen,
't Baat niet of 't binnen al Mei-morgen werd.
Lente! bedrieg onze hope niet langer!
Zie hoe hier alles ter weêrkomst u dringt!
Hoor naar de stem van d' u roependen Zanger:
Hoor, hoe de dichterluit zingt!

Voorsmaak.

Geloofwaardige reizigers verzekeren, dat bij het naderen van het eiland Amboina, reeds op drie mijlen afstands van de kust, de liefelijke bloemengeur van de *Volkameria's* van de *Kanangan* (*Uvaria Japonica*), van den *Kruidnagelboom* en meer andere welriekende gewassen den schepeling verkwikkend toewaaijen, zijnen geest met de aangenaamste gewaarwordingen vervullen, en hem reeds vooraf doen gevoelen, wat geur en kracht de gloeiende Oosterzon in het Plantenrijk kan te voorschijn brengen.

H.C. VAN HALL, Natuurlijke geschiedenis van het Plantenrijk. (In J.A. UILKENS, de volmaaktheden van den Schepper in zijne schepselen beschouwd, herzien en op de tegenwoordige hoogte der wetenschap gebracht, Deel V, blz. 307.)

Ambon, gij land der welriekende luchten,
 Rijk met gewassen en kruiden bezaaid,
 Die met hun balsems den dampkring bevruchten,
 Die als een bloemgeur ons toe komt gewaaid:
 Wat moet het zijn, als de scheepeling u naakt,
 En reeds van verre uwe wellusten smaakt?

Wat moet het zijn, als de kruidnagel-geuren,
 Rijk met den reuk der Kanangan vermengd,
 Hem als bij voorraad op d' oeverzoom beuren,
 Waar ge als op wolken van wierook hem brengt;
 Als hij van 't land, dat hem daagt in 't verschiet,
 Reeds op de waatren de zoetheên geniet?

Maar hoe die voorproef den scheepling moog' streelen,
't Is slechts 't verbleekende beeld van 't genot,
Dat hier op aarde de Christen mag deelen,
Als de verrassende gunst van zijn God
Hem, die de ongestuvige zeeën doorstreeft,
Plotsling een voorsmaak der hemelen geeft.

Zoeter dan zoet is 't den adem te vangen,
Die van Gods Eden u waait in 't gemoet;
Sluit slechts, o Christen! uw oog, en uw gangen
Zetten op d' oever des hemels den voet.
Één slechts, één adem van d' Eeuwigen Geest,
Gij viert op 't eiland der zaligheên feest!

Herinnering.

Nog zie ik u. Gij in Gods gunst geboren,
Gij droegt een kleed zoo als ik zelden zag.
't Scheen naauw aan de aarde en 't aardsche te behooren;
't Was of 't alzoo slechts de Engel dragen mag.

En zie, dat kleed, het heeft ook niet gelogen!
Een Engengeest woonde in uw jonge ziel.
Gij waart geheel, wat gij beloofde aan de oogen.
Gij boeide 't hart, gelijk uw leest beviel.

Het was, als had de Heer voor u verkoren
Een eigen kweekster voor uw jeugdig hart,
Waardoor gij reeds van jongs hem toe zoudt hooren:
Die kweekster, u geschonken, was de Smart.

Gij waart de weeze eens vroeg gestorven vaders,
Wiens fakkel door de Tering werd gebluscht.
Ach, 't eigen gift sloop vroeg ook u door de aders,
En schrikte u wakker in uwe eerste rust.

Uw tweetal broedren ging vooruit, uw zuster
Volgde ook alras; gij bleeft nog, gij alleen,
Als laatste troost der moeder, te ongeruster,
Als ze in haar vreeze ook u te derven scheen.

O lief gezicht. Die jonge, teedre schoone,
Die eenig voor den stam der moeder tiert,
En, als de winde met haar bloemenkroone
Den bruinen eik, haar rouwgewaad versiert.

Hoe naderden die twee steeds meer elkanderen!
De moeder werd weêr jeugdig met haar kind.
De dochter scheen haar lente te veranderen
In zomertijd, zoo ernstig-vroom gezind!

Haar boeiden niet des voortijds bonte knoppen,
Zij sloot haar hart voor 't dartel spel der jeugd.
Van jongs voor dauw gebaad met tranendroppen,
Werd zij het meest door de avondzon verheugd.

En wèl haar, dat zij op een vroegen avond
Gerekend had: hij kwam ontijdig vroeg!
Verschrikkend niet, maar troostend, zalvend, lavend
Voor 't zwoegend hart, dat steeds van heimwee sloeg.

Maar... wat zal 't zijn, als nu haar brekende oogen
De moeder zien, die aan haar sterfbed zwijmt? ...
Vrees niet! God heeft dat schouwspel haar onttoogen,
Hij breekt de spits der schicht, die haar doorvlijmt.

't Was een gezigt, dat ieder moest verteederen:
Die lichtkrans om het hoofd der jonge maagd,
Die stervend juicht: 'k zie engelen, wit van kleederen! ...'
En straks daarop - ook zelf die kleedren draagt!

Daar is ze nu geheel en gansch geworden,
Wat zij reeds hier ten halven was op aard'.
Nu ingelijfd in hemelsche Engelen-orden,
Zweeft ze om Gods troon, voor wien zij 't speeltuig snaart.

Haar moeder rouwt, haar droeve magen weenen.
Maar uit het graf der doode rijst een straal,
Als naglans van het licht daarin verdwenen,
En 't is als sprak een troostende afscheidstaal:

‘Ik kan niet meer op aarde uw tranen droogen,
O moeder, die ik liefheb als altoos!
Maar zie! 'k zweef u als Engel Gods voor de oogen,
En wenke u heen uit 't donker dal des doods!’

De moeder ziet haar lieve dochter wenken,
En kan niet steeds aan 't zoet gebaar weêrstaan.
Zij vraagt van God ze elkandren weêr te schenken! ...
Daar vaart zij op langs de eigen hemelbaan!

O heerlijk uur! O zaligend ontmoeten!
De moeder heeft in 't eind haar dochter weêr,
En aan haar zij' gaat zij den Heiland groeten.
De weduw Naïns knielt voor Jezus neêr.

Daar zweven ze als twee zuster-Englen henen!
't Is of de dauw, die van haar wieken vloeit,
De Rachels troost, die om haar kindren weenen,
En 't bloemeken op 't kindergraf besproeit!

Dagelijksch manna.**(In den bijbel van een nieuw verbonden echtpaar.)**

Als in Arabiëns woestijnen
't Omzwervend kind van Abraham.
Wanneer de morgen wederkwam,
De zon zag aan de kim verschijnen,
Daar kwam hem straks in 't ochtendlicht
Het levend brood, dat hem ten zegen
Van boven neêrdauwde als een regen,
Als daagelijksch wonder voor 't gezigt.

Wanneer gij, kinderen des Heeren!
Die als gij in 't Geloove roemt,
Ook zelven Abram vader noemt,
Op nieuw een dag ziet wederkeeren,
Daar vindt gij - o gezegend lot! -
Als waar' 't een ochtenddauw der lente,
Door God gesprenkeld om uw tente,
Het manna weêr van 't Woord van God.

Maar nu, gaat gij dat Woord ontzegelen,
Om naar 't geleide van zijn stem,
Op 't reispad naar Jeruzalem,
Uw schreden dag aan dag te regelen;
Dan klinkt van over 't Zuidermeir
De stem eens broeders soms u tegen:
'God geve op 't Woord van God een zegen!' -
Ik ben 't, uw broeder in den Heer!

Een lied in drie talen.

Herz und Herz vereint zusammen,
Heart to heart in Christ united,
Membres de Christ, saintes ames, etc.

Evangelisch Lied, in drie talen gezongen bij de Algemeene Vergadering
van het Evangelisch Verbond te Berlijn.

‘Hart aan hart te zaam verbonden,
Zoekt te zaam in God uw rust!
Zegent met vereende monden
Jezus als uw Hoop en Lust!
Hij is 't Hoofd, en wij zijn leden,
Blinkende in zijn zonneshijn:
Hij is de onze in eeuwigheden,
Laat ons ook de zijne zijn!’

Zoo hoorde men Gods lof in drierleije talen
Aan d'oeverzom der Spree op 't Broederfeest herhalen.
Wat schoone weêrgalm op de drierleije spraak
Op 't kruis van Golgotha, dier Broedren Vaan en Baak!
Zoo is dan 't godlijk bloed niet te vergeefs vergoten;
't Heeft alle volken met een Broederband omsloten;
't Heeft waarlijk Vreê gesticht, en doet ook thans Berlijn
Een Sion Gods, waar liefde als dauw op neêrdaalt, zijn!

September 1857.

Vergeet-mij-niet.

Als ik door den hof ga dolen,
Vind ik bij de vijverkom,
In haar bladerdos verscholen,
Gaarn mijn lievlingsbloem weêrom:
O ik zie haar reeds van verre
Blinken als een kleine sterre,
Sterre, die geen stralen schiet,
Maar die toch met helblauwe oogen,
Zoo als sterren 't niet vermogen,
Me aanziet om mijn hart te trekken,
lieflijke Vergeet-mij-niet!

Als ik door de digte kringen
Van den breeden menschenstroom,
Die me omwemelt, heen moet dringen,
Groot en klein, onwijs en vroom;
Zie ik somtijds in die scharen
Blaauwende oogen op mij staren,

Of een Engel op mij ziet;
Oogen, die mijn gang bewaken,
Voor mij biddend God genaken,
En me als een gelei-star voorgaan,
roepende: Vergeet-mij-niet!

Als ik, ver van 't bont gewemel,
Neêrgezeten in mijn cel,
De oogen ophef naar den hemel,
Uit mijn kleine bidkapel:
Als 'k die hemelen zie blaauwen
Als saffier, en bij 't aanschouwen
Meer dan aardsche lust geniet,
Is 't mij of ik me in de blikken
Van een Wezen mag verkwikken,
Dat oneindig als die hemel,
door hem roept: Vergeet-mij-niet!

Aan Alphonse de Lamartine.

Toi dont le monde encore ignore le vrai nom.

DE LAMARTINE.

I.

1824.

DE LAMARTINE!

Uw naam, hoe klinkt hij mij in de ooren!
 Gelijk een harptoon, die van over 't watervlak
 Van verre ons tegenruischt, in 't zoet gevoel verloren,
 Dat hij in onze borst ontstak.
 Ik was een knaap, ik werd een jongling in die dagen,
 En in mijn volle borst, die joeg met dubbele slagen
 Naar 't golven van den klank der zoete melodij,
 Ontgloorden bij dien toon reeds de eerste dichterspranken.
 'k Mogt welligt voor een vonk in eigen boezem danken,
 Maar meest in 't meêgevoel met andrer dichterklanken
 Voelde ik de magt der poëzij!

Hoe trof me uw harpgezag, voor 't eerst door mij vernomen!
 Mijn geest was enkel oor, en weërgalm heel mijn ziel!
 Uw speeltuig scheen mij toe een melodij te ontstroomen,
 Of ze aan een englenluit ontviel.
 Het was me een zoete lust, gedragen op uw wicken,
 Van 't zachtgepurperd West naar 't blozend uchtendkrieken,
 Te zweven heel deze aarde en al de sferen door,
 Met gretig oor alom de stemmen af te luisteren,
 Waarmeê de schepping spreekt, waarmeê de sterren fluisteren,
 Waarmeê de hemelen ons aan hun hymnen kluisteren,
 Wier spraak ik in uw liedren hoor!

Maar bovenal, wanneer ik d' aadlaar uwer zangen
 Zag nederstrijken uit de wolken naar beneên;
 Wanneer 'k den vorst der lucht zag door de duif vervangen,
 Die zachtkens zweeft om Jezus heen;
 Wanneer een milde stroom van heilige gedachten
 Afdruppelde als een dauw van uwe blanke schachten;
 Wanneer de roode borst, waaruit de pellikaan
 Haar jongen voedstert met het eigen bloed des harten,
 Mij in uw lied verscheen, bij 't roemen van de smarten,
 Die ons ten heil op 't kruis de Christus wilde tarten;
 Hoorde ik uw lied met wellust aan.

Gij scheent me als dichter een dier zangeren te wezen,
Wien God een koningsharp met gouden snaren gaf,
Opdat de hemeltoon, uw snarentuig ontzezen,
 Ons trooste op 't sombre pad naar 't graf.
Gelijk de zoete stem der teedre nachtegalen
Den nacht vervrolijkt, die op de aarde neêr kwam dalen,
 En leven schept in 't uur der stilte als die des doods,
Zoo klinken in den nacht des levens ons de zangen
Des dichters, die van God de roeping heeft ontvangen,
Om ons de tolk te zijn van 't haast voldaan verlangen
 Naar 't dagend licht des morgenroods!

Ook gij, o Frankrijks Bard, gij scheent mij een dier Engelen,
 In stofgewaad gehuld en menschen zoo als wij,
Maar die, als zij hun lied met dat der serafs mengen,
 Ons tegentreên in lichtkleedij!
Gelijk Chateaubriand, uw Broeder en uw Vader,
Die na d' omwentlingstorm door 't dichtlied uit zijne ader
 Weêr Frankrijk naar zijn God en Heiland henen riep,
Zoo was 't of ook aan u de taak werd opgedragen
Om 't wuft geslacht der eeuw in onze wufte dagen
Terug te voeren, in uw dichtgareel geslagen,
 Naar 't woord van Hem, wiens woord ons schiep!

aant.

Uw moeders Bijbel, zoon van 't land der Hugenoten,
 Reeds vroeg in 't hart des kinds en 's knaapjes hand gelegd,
 Had, naar het scheen, uw hart voor uwen God ontsloten,
 Gij hadt u aan zijn dienst gehecht.
 Gij droegt de koningskroon alrede der Poëten;
 Gij zoudt den mantel ook omhangen der Profeten,
 En 's Priesters hairband mede u slingren om het hoofd,
 Wanneer gij de aarde voor den Christus zoudt doen knielen,
 En met de Davidsharp der poëzij de zielen
 Zoudt winnen, die niet gansch van God en Deugd vervielen:
 Den Dichter heil, die dus gelooft!

II. 1848.

DE LAMARTINE!

Ik heb op nieuw uw naam vernomen,
 Maar nu geen harptoon meer, maar als een donderstem,
 Die tot ons klinkende van gindsche Seine-zoomen,
 Ons bijna huivren doet voor hem!
 Bij 't woeden van d' orkaan, die Frankrijks hof ontheistert,
 De lelies in den hof der Orleannen teistert,
 De koningslelie knakt en dorrend werpt ter zij',
 Wie, die het eerst het woord des bans heeft uitgesproken,

En op een jonge vrouw en teeder wicht gewroken
 's Volks grieven, door de drift tot fakkelen ontstoken? ...
 Spreek, wie? - DE LAMARTINE, gij!

Wat meer is, zoo die toorts weêr half Euroop doet blaken,
 En 't vuur, dat schril Parijs verlicht met purpren schijn,
 Weêrschittren doet op 't goud der koninklijke daken,
 Tot zelfs in Weenen en Berlijn:
 Wiens hand heeft dus de mijn gegraven en geladen,
 Waarop in weelde en lust zich Volk en Hoofdstad baden,
 Als 't Itaaljaansch gehucht, dat naast den vuurberg rust?
 Wie is het die de vonk heeft in de mijn verstoken,
 Die eensklaps, als het kruid de vuursprank heeft geroken,
 Ze in vlammen uitslaan doet, den krater uitgebroken?
 Gij, Dichter, vindt daarin uw lust!

Kan 't zijn? De luit, die eens een harp scheen te gelijken,
 Op wier geluid en aarde en hemel ging te gast,
 Zingt zij 't straat-orgellied, waarbij in de achterwijken
 Het graauw de Marseillaise krast?
 De Dichter, die verhoogd in 't luchtgebied der wolken,
 Neêr scheen te blikken op de woelingen der volken,
 Of straks weêr de oogen hief naar d'Onbeweegebren troon,
 Verlaagt hij zich zoo diep om de ijslijkste aller talen,

Gevoerd door wezens, die beneden 't menschdom dalen,
Den vloekreet der Marats, der Dantons te herhalen?
Schijnt, Dichter! u die lauwer schoon?

Zoo schoon, helaas! dat gij, om die voor u te plukken
Uw stem veranderdet, uw roeping en uw hart,
En om op 't hoofd de kroon eens volks-tribuuns te drukken,
Een tweede Masanjello werd!
Ach! welk een val! Heel de aard' treurde om den vallend' engel,
Die zich verliezende in het bontste volksgemengel,
En met een roode muts op 't rijkgelauwerd hoofd,
Den dank van 't menschdom eischte, als hij met de eigen snoeren,
Waarmeê hij harten wist waarheen hij woû te voeren,
Nu monsters sloeg in band, wie, door een kort ontroeren,
De veege prooi werd afgeroofd!

III. **1856.**

DE LAMARTINE!

Ik hoor op nieuw uw naam weêrgalmen.
Hem noemt op nieuw de tong der onvermoeide Faam!
De volksstem zingt op nieuw haar Held ter eer haar psalmen,
En strooit haar lauwren op zijn naam.

De stem der Kunst stemt mede in 't loffied u gezongen.
 Zij roept de schare, eens om uw harpe zaamgedrongen,
 Herdenkende aan 't genot van 't dichterlievend hart,
 Zich mede in 't eerbetoon der dankbaarheid te mengen.
 Wat dan? Wil men den Bard den wijn der eere plengen?
 Neen, 't offer, dat men aan den Dichtervorst wil brengen.
 Het heet: 'een aalmoes voor den Bard!'

'Een aalmoes voor den Bard!' Helaas! wèl wordt die bede
 In onze dagen niet voor 't allereerst gehoord.
 Men zegt dat reeds Homeer haar meê weerklinken dede;
 Uit Tassoos lippen kwam zij voort.
 De koningen der luit zijn beedlaars vaak gelijkend,
 Die langs een valsche snaar een doffen snaarstaf strijkend,
 'Een penningske om Gods wil!' opgaadren langs de straat.
 Ze zijn als de aadlaars, die op naakte en kale klippen,
 Waarom de donder rolt, waar langs de bliksems glippen,
 Verhongren, daar omhoog het brood des dals hun lippen
 Juist door die hoogte zelve ontgaat!

Maar toch! wie 't beedlend woord voor dezen Bard hoort klinken,
 Dien God gezegend had met 's werelds overvloed,
 Maar die, als weelde en pracht zijn erfgoed weg doet slinken,
 Zich zelv' zijne armoê wijten moet,

Het is een woord, dat op den diepverneêrden schedel,
 Zoo vorstlijk eens gekroond, zoo ridderlijk als edel,
 Als met een nieuwen last van schande nederzinkt.
 Hoor, Frankrijk, hoe de stem die eens u 't hart ontgloeide,
 Met tooverzoete magt u aan haar woorden boeide,
 En als een balsem op uw wonden nedervloeide,
 Thans beedlend langs de huizen klinkt!

IV.

DE LAMARTINE!

Ik heb reeds driemaal in mijn leven
 Op wijd-verscheiden toon den klank uws naams gehoord:
 'k Zag aan dien naam een lof- een vloek- een smaadwoord geven,
 Vernam ik 't allerlaatste woord?
 Of mag ik hopen, dat nog eens ten vierden male
 De Faam dien naam, maar nu op andren toon, herhale?
 Klinkt eens de blijmaar nog in uws Bewondraars oor:
 'Juich! de Engel, die straks viel, is heerlijk weêr herrezen:
 Weêr is des Zangers luit, wat ze eenmaal plagt te wezen;
 De breuke tusschen hem en 't menschedom is genezen:
 Zijn God hebbe onzen dank er voor!'

DE LAMARTINE! Als gij ginds ronddwaalt door de hallen
Van 't dierbaar, maar u thans zoo wreed betwiste Slot,
Waardoor wij 't eerst den galm van 't speeltuig hoorden schallen,
Zoo vaak ons bron van 't reinste genot:
Ligt vindt ge, als gij aldaar uw woning rond woudt zoeken,
Verscholen in den nacht van de onbezochteste hoeken,
In 't vaal en donker kleed een weggeborgden Boek!
De Bijbel is 't, o Bard, de Bijbel van uw moeder!
NEEM DIEN EN LEES! - En God, haar God, uw jonkheids Hoeder,
Wordt weêr uw God! U groet elk Christen weêr als broeder,
En zegening vervangt den vloek!

Troost.

Bloemen, kindren van de gaarde,
Kindren, bloemen van het huis!
O hoe vrolijk maakt gij de aarde
Met uw kleuren en gedruisch!

'k Zie u bloeijen, 'k hoor u dartlen,
En 'k word met u jong en blij!
'k Pluk uw kelken, 'k deel uw spartlen,
En gij bloeit en speelt voor mij.

'k Zag een arme in 't armlijk huisje,
Naakt en koud door storm en wind;
Maar toch zag ik in zijn kluisje
Ginds een bloem, en hier een kind.

'k Vond een lijder: alles zweeg er,
Alles treurde er met geweën;
Maar een bloem geurde om zijn leger,
En een kind speelde om hem heen.

Zeker veel verdwijnt al zachtjes
Dat met de aard' voor ons vergaat...
Zoo zij ons maar kinderlachjes
Tusschen bloemenbosjes laat!

**Vergoeding.
(Bij een doopfeest.)**

Ik deed mijn intrede in dit huis.
Het was met rouw vervuld:
Een kind lag in de doodenkluis,
In 't lijkgewaad gehuld.

De moeder treurde bij het lijk,
De vader schreide om 't wicht.
Maar ik wees beide op 't hemelrijk,
Waar de engel leeft in 't licht.

Ik trad op nieuw deez' woning in,
Ten troostbezoek gereed.
Een nieuwe wolk hing om 't gezin:
De jonge moeder leed.

Een krankheid, die ligt doodlijk wordt,
Bedreigde haar in schijn,
En 't was als zou ze binnen kort
Bij haren lievling zijn.

Ik bragt haar d' Evangelietroost,
Die, even rijk als groot,
De moeder sterkt bij 't stervend kroost,
De stervende in den dood!

En thans, ik zet ten derden maal
In 't eigen huis mijn voet...
Maar, o! wat blijde zonnestraal,
Die nu mij daar begroet!

Ik vind de moeder opgerigt
Van 't leger harer smart,
En 'k zie - o liefelijk gezicht! -
Een zuigling aan haar hart:

Een dochter, door mijn hand gedoopt
Met Gods genadebad,

Dat op haar hoofd de gaven hoopt
Van d'Evangelieschat.

En 'k zegen met dezelfde hand
De moeder en het kind,
Die nu een nieuwe, een dubbele band
Voor de eeuwigheid verbindt.

Maar eer die hand zich zegnend heft,
Vouw 'k beide handen zaam,
En prijs, bij 't wonder dat mij treft,
O God! uw grooten Naam!

Bij den dood mijns vaders.

Ik heb hem grafwaarts heen gedragen,
Den vader, dien eens God mij gaf:
Hem, die mijn kindschheid wilde schragen,
En die mij steunde tot zijn graf.
Hem, die mij 't eerste leger spreidde,
Toen hij mij welkom had gekust,
Spreidde ik de laatste sponde, en leide
Hem neder tot zijn jongste rust.

Zoo mogt ik hem toch iets vergelden
Van zoo veel, dat hij voor mij deed.
Hoe veel? Wat tonge zou het melden?
En waar zou 't kind zijn, dat het weet?

O liefde eens vaders! liefde eens vaders!
Gij zijt eene onuitputbre bron,
Die met het bloed zelfs uit uw aders
Niet ganschlijk ledig vloeijen kon!

O velen zijn er - 'k dank het Gode! -
Wier liefde mij gelukkig maakt:
Er zijn, wier trouwe tot den doode
Mij nimmer, nimmer heeft verzaakt:
Maar toch, wier hart ik ook mogt winnen,
En wie mijn vriend geworden zij,
Van allen, vader, die mij minnen,
Wie heeft mij liefgehad, als gij?

Gij hadt mij lief van de eerste stonde,
Toen God me u schonk als liefdepand;
En toen ge niet meer staamlen konde,
Sprak nog uw toegestoken hand! ...
Gij hadt mij lief, en niet u zelven,
In 't geen ge hebt gedaan voor mij.
Hoe diep, hoe laag ik ook mogt delven,
Uw liefde was van zelfzucht vrij!

aant.

Wanneer uw oudste zoon uw hairen
 Niet vroeg van droefheid graauwen deedt,
 Maar ligt u soms in later jaren
 Tot vreugde of troost was in uw leed:
 Hoe kondt ge u in uw kind verkwikken!
 Zijn blijdschap was uw hoogste vreugd,
 En hem te aanschouwen met uw blikken,
 Verjongde u als eens arends jeugd!

Te aanschouwen? - Ach! wat bittre smarte!
 Dat was, dat werd u niet vergund.
 Gij prangt uw eerstling wèl aan 't harte,
 Maar dat is alles wat gij kunt.
 Gij kunt zijn trekken wel betasten,
 Zijn hand wel drukken met uw hand....
 Maar de oogen, turende uit hun kasten,
 Zien niets; - dat licht heeft uitgebrand!

Toen 'k jong was, heb 'k een lied gezongen,
 Dat ik: de Blinde! heb genoemd.

'k Heb toen een traantjen afgedwongen
Voor de armen, tot dit leed gedoemd.
Maar ach, ik had het niet berekend,
Waar ik dat kind der dichting schiep,
Dat ik in 't beeld, door mij geteekend,
Mijns vaders beeldtnis voor mij riep!

Aandoenlijk schouwspel: grijze haren,
En naar den grafkuil bukkend hoofd,
En handen, die al tastend waren,
En oogen, van hun glans beroofd!
Maar wie 't aandoenlijkst wil aanschouwen,
Dat ooit zijn oog ontmoeten kan,
Waarvan 't gezigt heel 't hart doet rouwen,
Hij zie - een ouden blinden man!

Zoo zag ik jaren lang mijn vader,
Mijn dierbren vader, oud en blind.
Hij kwam den grafkuil telkens nader;
Dat zag met droefenis zijn kind.

Maar wat ook later mogt versterven,
Zijn oogen waren lang reeds dood.
Dat zintuig, steeds zoo zwaar te derven,
Ging als vooruit in 's grafkuils schoot.

Daar lag hij op zijn laatste sponde,
Daar boog hij 't hoofd en - sloot het oog? ...
Neen, 't was niet noodig. Sterven konde
Geen nacht zijn, die hem 't licht onttoog.
Toen ik den dierbare moest missen,
Kwam mij die Blinde voor 't gezigt,
Die sprak: 'Gij denkt aan duisternissen
En graf - en ik aan graf en licht!'

Ja, 't is u licht, mijn blinde vader!
Het licht is voor u opgegaan:
Gij ziet het hemelsch licht te gader,
En aller lichten Bronwel aan.
En daarom wil uw kind zijne oogen,
Die lang uw blindheid moesten zien,
Gebieden zich te laten droogen;
Of wenschen we u weêrom misschien? ...

Neen, neen; blijf vrij in 't licht gezeten,
 Waarbij ge juicht in d' eeuwgen dag!
Wij staren turend door de reten,
 Hoe vader nu wèl opzien mag! ...
Wees stil, mijn ziel! Een korte wijle,
 En gij ook sluit voor de aarde 't oog,
En, daar 'k mijn vader tegenijle,
 ZIEN wij elkandren weêr omhoog!

**De eerste kerkdienst in de haarlemmermeer.
(2 December 1855.)**

Ik groet u, jeugdige aarde,
Van uit der waatren nacht,
Als groene en vruchtbre gaarde,
Op nieuw aan 't licht gebragt.
Wat honderden van jaren
Dierft gij het zonnelicht,
En sluijerden de baren
Uw vriendlijk aangezigt!

Maar nu, als 't Fabelwezen,
Waarvan de aêloudheid waagt,
Zijt ge aan den stroom ontreen,
En heerlijk opgedaagd.
Een Vorst kwam als bevrijder,
En rukte u uit het graf,
Dat 't water, uw bestrijder,
U tot een kerker gaf.

aant.

Verbrijzeld door zijn handen,
 Brak 't zegel van uw ban.
 Ge ontworsteldet uw banden
 Als vrijgeboren man.
 En 't land, dat zich den wateren
 Het aanzijn schuldig weet,
 Deed u ter eere schateren
 Een blijden jubelkreet.

'k Stem met dien juichkreet mede,
 En groet u, jeugdige aard!
 Ruste op u 's Heeren vrede,
 Wiens magt u heeft herbaard.
 Op uw landouwe wone
 Een rijk gezegend volk,
 En dubbele voorspoed kroone
 Uw drooggemaakte kolk!

Waar 't water plag te bruischen
 Den grooten God ter eer,
 Daar moog' van nu aan ruischen
 Het psalmlied voor den Heer.
 Waar op zijne eigen wijzen
 Het vischje riep tot hem,
 Daar moog' hem dankend prijzen
 Der menschenkindren stem!

En daarom wees gezegend,
Gij, Evangelieklank,
Die 't eerst mij hier bejegt
Met bede en kerkgezag.
Wees welkom, eerste tempel,
Die op deez' grond verrijst;
Ik kniel op uwen drempel,
Daar 't hart Gods goedheid prijst.

Is de aard' hier als herboren
Uit 's afgronds donkren schoot,
Bij 't vriendlijk morgengloren
Van 't heerlijkst ochtendrood;
Wees gij de Boom des levens,
Die in deez' lusthof bloeit:
Geef brood en leven tevens
Aan 't volk, hier zaâmgevloed!

Zoo drage uw groenende akker,
Door 's Heeren gunst bedauwd,
Een schare, kloek en wakker,
Die 't nieuwe veld bebouwt:
Een schare, die gedachtig
Aan 't teeken hier aanschouwd,
Der hulp van God-Almagtig
Zich kinderlijk vertrouwt.

Wees zoo, o wereldwonder!
Een Nederland in 't kleen,
Dat even groen van onder
De zee aan 't licht verscheen.
Verkondig aan de volken:
God week van Neêrland niet.
Zelfs met het bed der kolken
Vergroot hij ons gebied!

Veroovren wij geen landen
Met zwaard en lood en lont,
Nu worden stroom en stranden
Tot vruchtbren akkergrond.
Oud Neêrlands leeuw blijft strijden,
En *worstelt en ontzweemt*.
God heeft voor alle tijden
Ons Holland heil bestemd.

Blijv' slechts dat Holland bouwen
Op zijner vaadren God,
Dan zal 't op nieuw aanschouwen
Dier vaadren heilrijk lot.
Al dekten het de golven,
't Zal, schoon 't verzonken schijn',
Nooit voor altijd bedolven,
Een 'Meer van Haarlem' zijn.

Bij een bruiloft, te Haarlem gevierd.

De lente daalt op vlinderwieken,
En sticht in Haarlems hof haar troon:
Daar groeijen, bloeijen, gloeijen, rieken
De bloemen, Haarlems schoonste schoon:
Daar welft op onnavolgbre wijs,
Als om die bloemkorf te beschermen,
Het Haarlemsch bosch zijn groenende armen....
Voorwaar! het is een Paradijs!

De liefde daalt op duivenvlerken,
En kiest zich deze woning uit;
Daar dartelt tusschen rozenperken
Een jonge minnaar met zijn bruid.
Hun lente ontroofte natuur den prijs:
Want kleuriger dan gindsche bloesems
Tiert heel een lusthof in hun boezems....
Voorwaar! het is een Paradijs!

Maar 't najaar komt, en Haarlems Eden
Verandert in een woestenij:
Hun jeugd verdwijnt, en 't groenend Heden,
Wat rest er van in 't herfstgetij?
Lief paar! Ik rade u, plant bij tijds,
Plant in uw hof den Boom des levens,
En, groen in lente en winter tevens,
Vereeuwigt hij uw Paradijs!

1856.

Bij eene dergelijke gelegenheid.

Dat Haarlem schoone bloemen kweekt,
Narcissen, tulpen, tijdeloozen,
En keur van witte en roode rozen,
Is iets, waar elk met lof van spreekt.
Dies komen ook van heinde en veer
De bloemenminnaars keer op keer,
Als bijen, naar dien hof der hoven
Om hem zijn schatten af te rooven.

Maar dat de schoone Bloemenstad
Ook nog een keur van andre bloemen,
Ja, de eêlste, waarop de aard' kan roemen,
Van schoonen in haar bloei bevat:
Ziedaar wat 'k zoo niet wist weleer,
Maar wat ik telkens beter leer,
Als hier mijn vrienden telkenmalen
Zich frissche Bruiden komen halen.

Zoo drink ik dan op Haarlems Roem,
Dat zooveel bloemen weet te kweeken!
Maar - 'k wil daarbij den hemel smeeken
Om zegen over deze Bloem!
Mijn vriend! Zij, die uw hart zich koos,
Zij ze u een doornelooze roos,
Wier zoete balsems, heldre kleuren
Uw pad versieren en omgeuren!

En als dan soms u 't denkbeeld plaagt,
Dat alle bloemen eens verwelken,
Bedenk: niet zij, die in haar kelken
Den dauw eens hoogren levens draagt!
Dale in uw boezems telkens meer
Die hemeldauw des Geestes neêr!
Zoo blijft de bloem uit de aardsche hoven
Nog bloeijen in den Hof hierboven!

1858.

Herbergzaamheid. In het album van mevrouw.....

Vergeet de herbergzaamheid niet; want hierdoor hebben sommigen
onwetend Engelen geherbergd.

HEBR. XIII:2.

‘Vergeet niet de herbergzaamheid:

Ligt dat ge een Engel 't leger spreidt.’ -

Die leus staat op uw huis, staat in uw hart geschreven.

Ook ik ervoer 't in uw gezin,

Vriendin!

Maar toen mij herberg werd gegeven,

Ging toen uw tente een Engel in,

Die zegen bragt, en vrede, en leven?

Neen, meer en minder zaam dan dit:

Een Broeder, die er God om bidt!

Mijn beschermengel.

Hij draagt geen zilverblanke wiken,
Waarop hij drijft en zweeft;
Het is geen gloor van 't morgenkrieken,
Die hem het hoofd omgeeft;
Geen kleed, uit licht en sneeuw geweven,
Golft langs zijn leden af;
God heeft geen Engelschijn gegeven
Aan d' Engel, dien hij gaf.

Hij fluistert niet in 't avondsuzen,
Mijn Engel aan mijn zij',
Hij komt met luchtig vleugelruischen
Mij niet op eens nabij;
Geen hemelschoon speelt in zijn trekken,
Dat 'k schier aanbidden zou;
Ik kan in hem alleen ontdekken
't Zoet aanschijn - van een Vrouw.

Een Vrouw, maar waarin toch mijn harte
Een Bode Gods erkent;
Een Hulpe, die tot troost in smarte
Haar schreden naar mij wendt;
Een Vrouw, maar die eens God formeerde
Van 't eigen leem, waarvan
Zijn goddelijke hand boetseerde
Den boezem van haar man.

Een Vrouw, maar die met Englenliefde
Aan haren egâ hangt,
En eer zoo menig pijn hem griede,
Die in haar borst ontvangt;
Een Vrouw, maar die met Englentrouwe
Hem dag en nacht omzweeft,
En vaster aan hem, dan een vrouwe
Aan haren zuigling kleeft.

Een Vrouw, maar die met Englenhoede
Zijn weg en gang omringt,
En tot het dienen van d' Algoede
Hem door haar voorbeeld dringt;
Die, hopende op Gods heilgenade,
Voor hem haar beden slaakt....
O God, heb dank! Gij hebt mijn gade
Ten Engel mij gemaakt!

Hij draagt geen zilverblanke wieken,
Waarop hij drijft en zweeft;
Het is geen gloor van 't morgenkrieken,
Dat hem het hoofd omgeeft;
Toch blijf ik hem mijn Engel noemen,
Den zachten geest, dien God,
Wiens gave ik eeuwiglijk zal roemen,
Vereende met mijn lot.

Ja, Engel, mij door God gezonden,
Mijn dierbare Echtgenoot,
Aan wie 'k met snoeren ben verbonden,
Te sterk voor graf en dood;
Gij zijt het licht, dat op mijn paden
Met zachten luister schijnt,
En in welks gloed ik 't hoofd blijf baden,
Als ander licht verdwijnt.

Gij zijt de staf, waarop ik leune,
Wanneer me een stut ontbreekt;
De peluw, waar ik 't hoofd op steune,
Als 't haast van zorgen breekt;
De boezem, dien ik 't leed vertrouwe,
Dat 'k niemand klagen zou;
De spiegel, waarin ik aanschouwe
De beeldtnis van Gods trouw.

Mijn gade, laat mij naast u knielen,
Opdat ik danken moog'
Voor 't echtverbond, dat onze zielen
Vereenigt voor Gods oog.
Blijf immer aan mijn zijde zweven,
Zoolang ik leef, en wijs,
Als ge eens mij in uw arm ziet sneven,
Me als Engel 't Paradijs!

In de broeikas.

Wat zijt ge klein, wat zijt ge zwak,
Gij, kindren van het Oosten!
Die, schuilende onder 't glazen dak,
Dat u het zonneroosten
Van 't morgenland vergoeden moet,
Blijft huivren bij den zwakken gloed,
Onmagtig u te troosten!

Gij, tamarinden, die uw pracht
Zoo weeldrig pleegt te ontvouwen!
Gij, ceedren, die met pijlerkracht
Het zwerk schijnt op te hoûen!
Gij, palmen, reikend tot de wolk!
Hoe pijnlijk is 't, u, reuzenvolk,
Als dwergen hier te aanschouwen!

Hoe spotten ginds in onzen tuin
Onze eik- en beukenboomen,
Als zij het toppunt van uw kruin
Slechts tot hun voet zien komen:
Hoe zien ze om strijd u tergend aan,
Als om een wedkamp aan te gaan,
Welks uitslag gij moet schromen!

En toch, ga 'k langs u heen, 't is mij
Alsof mijn ooren 't hoorden:
'Spot,' (klaagt een zachte stem) 'spot vrij,
Gij broedren van het Noorden!
Gij zijt hier in uw vaderhuis.
Ach, waren ook wij, armen, thuis,
Waar wij naar regt behoorden!'

'Helaas! wij zijn het land ontroofd,
Waarvoor ons God deed groeijen:
Daar hieven wij zoo fier het hoofd
In 't Oosterzonnegloeijen:
Wij waren vorsten dier natuur,
Waar 't altijd blaakrend zomervuur
Een Paradijs doet bloeijen.'

‘Maar ach! aan liefde en deernis vreemd
Verplantten menschenhanden
Ons uit den dierbren moederbeemd
Naar deze barre stranden:
Nu bibbren we in de koude lucht,
En sterven van de heimwee-zucht
Naar onze morgenlanden!’

‘Verheft u dus niet op uw pracht!
Blijft op uw groei niet wijzen!
Ha! zaagt ge ons slechts in onze kracht,
Gij zoudt uw meerdren prijzen!
Ja; zoo ons hier onze Oosterzon
Een oogwenk lang bestralen kon,
Gij zaagt ons fier herrijzen!’

Die stem, die klaagstem, u ontgaan,
Onhoorbaar voor zoovelen,
O Ballingen! 'k heb haar verstaan,
En kan uw smarten deelen:
Ik weet, hoe 't kwijnen van een plant,
Die wegsterft in het vreemde land,
Een pijn baart, niet te heelen!

Want uit het Oosten van omhoog
Heeft God een plant gegeven,
Die, schoon onzienlijk voor het oog,
In menig hart mag leven:
Het is de plant, die uit het zaad
Des Evangelies opwaarts gaat,
Om hemelwaart te streven.

Welzalig hij, bij wien zij tiert!
Maar.... wien mag dit gebeuren?
Schoon ze al in 't harte ontvangen wierd,
Zij staat er meest te treuren.
Ze is aan de broeikas-plant gelijk.
Zij is niet in haar eigen rijk:
Zij kan hier 't hoofd naauw beuren.

Wat dauw, wat zonlicht van omhoog
Doet wèl haar 't leven hoûen:
Maar toch haar kwijning treft het oog
Van allen, die ze aanschouwen.
Zij smacht naar boven! naar Gods licht!
En houdt het hoofd naar 't oord gerigt
Der hemelsche landouwen!

Geduld! geduld! mijn hemelplant!
Wil niet te onstuimig jagen!
Een wijle nog in 't Noorderland
De koû der lucht gedragen!
Zij die gelooven haasten niet.
Een luttel wachters - en gij ziet
De Paradijszon dagen!

Bij het sterfbed.

- Zie, kind, hoe ik, uw moeder, ween;
Wilt gij dien traan niet droogen?
Zoo wend naar mij uw aanschijn heen,
En blik niet zoo ten hoogen!

- Ik zie, o moeder! naar het licht,
Dat 'k ginds mij zie verschijnen.
Het straalt zoo hel me in 't aangezicht
Door 's hemels wolkgordijnen!

- Hoort gij dan naar de klagten niet,
Die uit mijn lippen breken?
En kunt gij 't harden, als ge u ziet
Door uwe moeder smeeken?

- Ach, moeder! 'k hoor uw klaagstem wèl,
Maar eindloos luider klinken
De toonen van het cimbelspel
Der Englen, die daar blinken.

- Zoo zijt gij doof voor mijn gebeên,
En laat om niet mij klagen!
Is 't wonder, zendt mijn God mij heen?
Mijn kind verwerpt mijn vragen!

- Ach, moeder! 'k hoor wèl, hoe gij bidt:
Maar 't bidden zal niet baten.
Gods eigen stemme zegt mij dit:
Hij dringt me u te verlaten.

- Zoo laat ge mij dan gansch alleen,
Door de andren reeds begeven!
Zijn dat eens kindjes teederheên?
Gaf ik u daarvoor 't leven?

- Ach, moeder! maar ook vader roept
Mij met een wenk naar boven:
En 'k hoor, hoe om hem heen gegroept
Mijn broeders Jezus loven!

- Zoo ga, wanneer u niets verzacht,
En laat uw moeder treuren!
- O moeder! kus mij goeden nacht!
'k Voel mij ten hemel beuren!

- Mijn kind, mijn kind! ... 'k ben kinderloos!
 - Mijn God - mijn Heer en Hoeder!
- Ik ben rampzalig voor altoos!
 - Ga, Heer! en troost mijn moeder!

Aan de komeet van Donati.

Van waar, van waar zijt gij gekomen,
Doorluchte Vreemdeling, van waar?
Ik zie uw schijnsel nederstroomen,
Waarop ik met bewondering staar.
Gelijk een bron haar waterstralen,
Die in de zon als stofgoud pralen,
Omhoog werpt in verblindbre pracht,
En dus een pluim van louter vonken,
Een pijl van vloeiend vuur, laat pronken,
Vertoont ge uw staartbol in den nacht.

Van waar, o Ster, zijt ge ons verschenen?
Die breede vleugel, waar ge op zweeft,
Zeg ons, door welke sferen henen
U die reeds rond gedragen heeft?

Wat werelden mogt gij aanschouwen?
Wat heemlen zaagt gij ginder blaauwen?
Wat zonnen op- en ondergaan?
Wil iets ons van uw togt verhalen!
Doe ons, die op deez' dwaalster dwalen,
Iets van uw weg en gang verstaan!

Vergeefs begeerd! Vergeefs gebeden!
Gij ziet ons rustig aan, en zwijgt.
Of we u al vragend tegentreden,
Niet één van ons, die 't antwoord krijgt.
Een Vreemdling zijt ge en wilt ge blijven.
Geen mensch mag uw geschiednis schrijven,
Geen, die uw naam ooit weten zal.
Zoo lang uw kort bezoek blijft duren,
Mag 't oog bewondrend op u turen,
En dan - vaarwel aan 't aardsche dal!

Vaarwel, tot wanneer? - Tot deze oogen,
Die thans u staren in 't gezicht,
Reeds sedert lang aan de aarde onttogen,
Geen straal meer zien van 't aardsche licht?

Ja, als gij weêrkeert, vindt gij de aarde,
Die nu vol geestdrift op u staarde,
 Wèl steeds van aardbewoners vol;
Maar zij, die thans uw luister prijzen,
Zien dan uw lichtzuil niet meer rijzen,
 Noch 't schittren van uw gouden bol!

O ijdelheid! wat is het leven
 Van 't wezen, dat men Stervling heet?
Één stip der baan, u voorgeschreven,
 Meet heel zijn weg met lief en leed.
Gij ziet hem lagchen, ziet hem weenen,
Of klagend bij de graven stenen,
 Verneemt zijn dank, of hoort zijn beê;
Gij wilt hem nog eens weêr ontmoeten,
Gij zoekt.... waar zwerft hij aan uw voeten?
 Voorbijgegaan met vreugde en wee!

Maar dan, waar niets op aard' blijft duren,
 Dwaas wie aan vreugde of droefheid hecht,
Alsof ons, kinderen der uren,
 Een eeuwigheid waar' weggelegd.

Wat is de Vreugde? Een lach der lippen.
De Smart? Een traan, die 't oog ontglippen,
Maar op de wang niet rusten mag.
Een lach, een traan, en 't korte leven
Heeft met een oogwenk ons begeven,
En 't nakroost weet van traan noch lach.

Maar hoe? Gaat alles dan verloren,
En blijft de vrucht van weelde of smart,
Die 't hart kan streelen of doorboren,
Niet langer dan 't geslinterd hart?
Blusch dan, o Hemel, 't licht dier oogen,
Die thans uw zon aanschouwen mogen,
En zeg dit harte stil te staan!
't Is beter, onder de aard' te rusten,
En daar van zorgen vrij en lusten,
Den vloed en eb des lots te ontgaan!

Maar neen! niet dus! Het menschlijk leven
Moog' kort zijn als een winterdag,
Die in de nevelen blijft zweven,
En 't licht niet regt aanschouwen mag,

Wat we op dien korten dag beleefden,
Het goed, waarnaar we al worstlend streefden,
De strijd, volhardend doorgestaan,
De vrucht van lachjes en van tranen,
Steeds wisslend op die korte banen,
Ze zullen niet als zij vergaan!

Van waar, van waar zijt gij gekomen,
Doorluchte Vreemdeling, van waar?
Geen stervling heeft het ooit vernomen;
Geen mensch, die zeggen kan: van daar!
Maar wat het kleinste kind kan stamelen,
Hoe doet het ons weêr moed verzamelen,
Als ons uw lange vaart beschaamt:
Waarheen ge gaat, eens vindt gij 't ende!
Maar wij, hoe onze weg zich wende,
Geen rustpunt wordt zijn Grens genaamd!

Ja, al de heemlen, al de starren,
Ja, al de zonnen, klein en groot,
Die door hun aantal 't oog verwarren,
Zijn opgeschreven tot den dood!

Eens ziet één Dag hun fakkels blusschen;
Zij vallen als de blaadren tusschen
 Het licht en d' avond van dien Dag.
Des menschen oog ziet hen verdwijnen,
Maar blijft met d' eigen luister schijnen,
 Waar 't op deez' stond meê blinken mag.

En daarom, gij doorluchte Sterre!
Uw licht, dat thans ons zwerk doorstreeft,
Het heeft bewonderaars van verre,
 Meen niet, dat het benijders heeft!
Neen, zeg aan alle hemelbollen,
Die op uw baan u tegenrollen:
 De mensch der nietigste planeet
Verheugt zich in den God zijns levens,
Hij, allerkleinste en grootste tevens,
 Die in zijn God zich eeuwig weet!

Vrij en onvrij.

Medicijnmeester, genees u zelven!
 LUKAS IV:23.

Amerika! Amerika!
 Gij, land der vrijheid, waar Europe
 Naar uitziet als naar 't land der Hope,
 Naar 't edeler Liberia!
 Kan 't zijn? Waar uw Doradoos blinken,
 Hoor ik daar slavenketens klinken,
 In schaduw van den vrijheidshoed?
 Gij, land der vrijen 't land der slaven,
 Waar Cham in 't dwanggareel moet draven?
 Is 't niet of gij een zelfmoord doet?

Amerika! Amerika!
 O spiegel voor alle Adams zonen,
 Die West en Zuid en Noord bewonen;
 Voor mij, die de oogen op u sla.

VRIJ ZIJN! het is ons aller keuze!
VRIJ MAKEN! 't is ons aller leuze!
Geen rust, eer ALLES vrij zal zijn! -
En toch, wij dragen slavenketens!
En spreekt de stemme des gewetens,
Zij roept: Arts! heel uw eigen pijn!

Aan mijn vriend D^r. H.....
Bij zijn vertrek naar de Kaap de Goede Hoop.

't Elektrisch vuur vereent de verste stranden,
En plant zich voort in 't hart van d' Oceaan.
Gods liefdevuur verbindt door geestes-banden,
Niet minder sterk, die storm en stroom weêrstaan,
Het Neêrlandsch hart en 't hart van d' Afrikaan.
In spijt van wind- en golf-gewemel,
Schepe ons dat Godsvuur uit den hemel
Een gouden telegrafien-lijn,
Die eeuwig als God-zelf zal zijn!

Herfst.

‘De bloem valt af, maar het Woord onzes Gods bestaat in eeuwigheid.’

JESAJA.

De herfstwind giert door beemd en hoven,
En plondert de akkers dor en kaal.
De blaadren dwarlen neêr van boven,
En 't veld omlaag wordt geel en vaal.
Straks nog een Paradijs geprezen,
Schijnt nu natuur een somber graf,
Waarop gij 't woord der Schrift kunt lezen:
De bloem valt af.

Een treurhuis is het veld geworden,
Dat straks een blijde feestzaal scheen;
De frissche bloemenslingers dorden,
De zoete feestmuziek verdween.
De schepping met haar duizend dooden,
Haar stervend loof, haar stuivend kaf,
Schijnt tot een lijkgezang te nooden:
De bloem valt af.

Maar hoor! wat weêrgalm op die toonen
Klinkt uit de verte ons te gemoet?
Moet dan alom uw zetel troonen,
O Herfst, die op onze akkers woedt?
Moet gij, o Maaijer met uw zeissen,
Voor elken lusthof even straf,
Ook van den mensch uw schatting eischen:
De bloem valt af?

Ja, als een eik, gekroond met bladeren,
O Menschdom! staat uw stam te prijck.
Maar hij ook ziet zijn herfsten naderen,
En wordt den vorst van 't woud gelijk.
Gij moogt u Heer der schepping noemen,
Gij deelt der schepping lot en straf.
Uw kindren sterven als de bloemen:
De bloem valt af.

En toch, niet de eene hof als de ander!
Natuur ziet heel haar schat geroofd;
Haar blaadren dorren met elkander,
En al haar bloemen neigen 't hoofd.
Maar 't zaad van God in menschenharten,
Dat groent, al zwaait de Herfst zijn staf,
Vermag het vonnis uit te tarten:
De bloem valt af.

Dat zaad is 't geestes-zaad des levens,
Dat opgaat uit des Heeren Woord,
Dat, goddelijk en menselijk tevens,
Geen tijd, maar de eeuwigheid behoort;
Dat zaad, de zielen ingedrongen,
Vergaat in 't aardsche slijk noch draf.
Geen mond heeft ooit daarvan gezongen:
De bloem valt af.

O mensch! als ge omzwerft door de velden,
Waarlangs de Herfst zijn sikkel zwaait,
En nederblijkt op de ongetelden,
Die slag op slag zijn wapen maait:
Bij 't staren op de dorre bloesems,
Denk aan de les, die hij u gaf:
Ontsluit voor 't eeuwig zaad uw boezems! ...
De bloem valt af!

Op de nieuw voltooide uitgave van al de Dichtwerken van Bilderdijk.

Ik geloof hier niets te veel te zeggen, wanneer ik mijne overtuiging te kennen geef, dat, op welke goedkeuring of sympathie ook eenig eereblijk, aan BILDERDIJK toegebracht of nog te brengen, zou mogen rekenen, het gedenkteeken, hem opgericht, door middel der persen van de *Nederlandsche* bakermat der drukkunst, in gepastheid en waarde, voor geen ander ligt wijken zal.

Bilderdijk herdacht door Mr. ISAAC DA COSTA, in eene redevoering gehouden op den 11den October 1856, bij gelegenheid der eeuwfeestviering van des grooten Dichters geboortejaar, bl. 11.

Sticht een zuil voor den Held,
 Die uw legers op 't veld
 Met zijn degen ter zege geleidde!
 Toone een marmeren naald,
 Waar zijn eernaam op praalt,
 Dien aan aarde en aan hemelen beide! ...

Neen, uw marmer gespaard!
 't Dient geen Man van het zwaard,

Wien de vanen des oorlogs omwapperen!
Neem het ijzren kanon,
Dat hij strijdend verwon,
En giet daaruit het beeld van den Dapperen!

Daalde op Bilderdijks graf
De eigen zonnestraal af,
Die zijn wieg vóór een eeuw heeft beschenen,
Uit wat marmer, wat goud,
Een trofee hem gebouwd,
Wien nog steeds al de Kunsten beweenen?

Wilt ge eens grafteekens praal?
Neem zijn eigen metaal! ...
Breng de zwervende blaadren te zamen,
Waarop 's Hoofddichters stift
Zang op zang heeft gegrift,
En zijn eerzuil zal alle beschamen!

11 October 1856.

Berusting.

'k Bezocht een kranke tot den doode,
 Een Bruigom, wie een andre Bruid
 Al spoedig in haar armen noodde:
 De dood, ach, zag hem de oogen uit!

En 'k voelde deernis met den arme,
 Zoo vroeg, zoo wreedlijk afgesneên.
 - Och of de Heere zich erbarme!
 Wèl loopt uw weg door 't donker heen! -

- Zie, zeî de kranke, zie dit roosje,
 Dat 'k uit den bloemhof plukken liet;
 't Verheugt mij door zijn purperbloosje!..
 't Is alles, wat een kranke ziet! -

- Ei, dacht ik, sneedt gij voor uw lusten
Dit bloempje van zijn stengel af,
Dan wil ik er ook in berusten,
Als God u afplukt voor het graf.

Voorzeker dat hij in zijn hoven
Omhoog een bloem als gij behoeft!
Wij willen in zijn doen Hem loven,
Die nooit al plagende bedroeft! -

De rust eens leeraars.**(Aan twee jonge vriendinnen, in dank voor een schoon bewerkten ruststoel.)**

De Leeraar, die na 't daaglijksch zwoegen
In 't heilig werk, hem toebetrouwd,
Vermoeid van 't draven, sloven, ploegen,
Een korte wijle rustuur houdt;
Wèl hem, als hij bij 't zoet verpoozen
Een zachte rustkoets vindt bereid,
Door Liefdes hand met schoone rozen
Van meer dan zwanendons bespreid!

En toch, die Leeraar, moê van 't strijden
In 't renperk van den langen dag,
Hem kan een zoeter rust verblijden,
Dan 't zachtste rustbed schenken mag:
De rust der hemelsche gedachte:
'Mijn werk is niet vergeefs geweest:
Om 't schaap, dat ik gevonden achte,
Viert heden weêr de hemel feest!'

Zoo zegent hij de maagdenvingeren,
Die door een kunst, zoo rijk als schoon,
Uit draden wisten zaam te slingeren
Een prachtwerk als een Vorstentroon.
Maar zoo die maagden hem bejegenen
Met 't woord: 'uw Heer werd onze lust!'
Hoe anders nog zal hij ze zegenen!
Dan wordt zijn rustpoos hemelrust!

**Geen erfgoed.
(In het album eener jeugdige vriendin.)**

Wèlgelukkig het kind, dat door liefdevolle ouders
Vroeg op God wordt gewezen door voorbeeld en leer;
Wien het juk wordt gelegd op de jeugdige schouders,
Dat ons knechten en dienstmaagden maakt van den Heer.
Maar dat kind, hoe bevoorregt, moog' 't nooit het vergeten:
Het Geloof is geen erfgoed als 't goed dezer aard'.
Jong noch oud heeft het regt zich een Christen te heeten,
Die niet zelf, in Gods gunst, door Gods Geest werd herbaard!

Jonge Bloem, door uw oudren geplant in Gods hoven,
Daal' de dauw van dien Geest op uw jonkheid van boven!

Zaaijen.

Op vlugge wiek gedragen
Drijft daar een vogel heen:
Hij vliedt de Noordervlagen
Ver over land en zeën.
Wat heeft hij meêgenomen?
Welligt een enkel zaad,
Gevallen van de boomen,
Wier lommer hij verlaat.
Daar valt het onder 't zweven!
Wat plekje neemt het op?
Een klip, uit zee verheven,
Ontvangt het op zijn top.
Een klip is 't van koralen,
Waaruit een eiland groeit,
Met bergen en met dalen,
Door beek en bron besproeid.
Het zaad, door de aarde omsloten,
Schiet opwaarts, wordt een boom;

Die boom maakt nieuwe loten,
Een bosch daagt uit den stroom!
Dat wordend bosch trekt de oogen
Van zwervers, die hun land
Verhuizende uitgetogen,
Heromzien naar een strand.
Zij landen zonder keeren,
En 't bosch, dat hen omschaâwt,
Omsluit een erf des Heeren,
Waar men hem outers bouwt!

De mensch, een stip op aarde,
Gaat ongemerkt daarheen.
Hoe luttel schijnt zijn waarde!
Wat is hij zelf niet kleen!
Hoe ras vergaan zijn dagen!
Geheel zijn leven schijnt
Met vogelvlugt te jagen
Naar 't punt, waar 't al verdwijnt.
Maar zie! hem is gegeven
Een geest uit hooger sfeer;
Die strooit bij 't voorwaarts zweven
Een zaad des hemels neêr.
Een vlugtig woord der lippen,

Een stille, trouwe daad,
Die de aandacht schijnt te ontglippen,
Wordt dikwijls zulk een zaad.
Dat zaad valt in den boezem
Eens andren, waar het groeit
En uitbot tot een bloesem,
Die God ter eere bloeit.
Die bloesem wordt tot vruchten;
Zij leevren zaden uit,
Waaruit voor hooger luchten
Op nieuw een oogst ontspruit.
Daar komt de dag der dagen,
Het oogstfeest aangelicht:
Ik hoor een' zaalge vragen,
Verrast door 't vreemd gezigt:
- 'Van waar komt mij die zegen?
Dien oogst verwachtte ik nooit!' -

- 't Is 't zaadje, eens op uw wegen
In eenvoud uitgestrooid!' -

Avondles.

't Wordt avond, en de dagtoorts zwicht;
't Wordt donker; 'k sla den Bijbel digt -
Tot morgen, wil ik hopen!
Ik zet mij voor mijn venster neêr...
En zie, daar slaat mij God de Heer
Een nieuwen Bijbel open.

Een Bijbel, waar 'k op perkament
Geen zwarte lettren zie geprent,
Die Koster leerde schrijven:
Neen, maar een Boek, azuur van blad,
Met gouden lettren overspat,
Die altijd glanzend blijven.

De Bijbel is 't van 't lucht-azuur,
Bemaald met trekken als van vuur,
En teekenen van vonken:
Geen middeleeuwsch getijdeboek,
Hoe 't ook in pracht zijn weêrga' zoek',
Heeft ooit zoo schoon geblonken.

Ik zie er lettren groot van schrift,
Met reuzentrekken neêrgegrift:
D' Orion of den Wagen:
'k Zie kleine lettren, die ik naauw
Ooit met mijn blik bereiken zou,
Dan door de kunst gedragen.

Ik zie er lettren, bont van gloed;
Hier Mars, zoo purperrood als bloed,
Daar Venus, wit geteekend;
Ik zie een lange letterstreep,
Die wapprend golft met blanken sleep,
Als Melk bij stroomen lekend.

'k Zie bladen, digt aan een bemaald;
'k Zie bladen, waar veel schaarscher straalt
Het goud, er op geschreven:
En 'k zie in 't midden van die blaân
Het onbeweeglijk Rustpunt staan,
Waarom zij allen zweven.

O dat 'k nu gansch de taal verstond,
Waarin die Bijbel mij verkondt
Al wat hij geeft te lezen;
Verstond ik nu de hemeltaal,
Die tot mij spreekt in straal bij straal;
Hoe zalig zou ik wezen!

Komt, Englen! die daar langs de baan
Der heemlen wandelt af en aan,
Wilt gij mij onderrigten!
Gij hebt in hooger school verkeerd,
Gij dáár der heemlen Spraak geleerd;
Gij kunt ook mij verlichten!

Vergeefs gevraagd! vergeefs gewacht!
De starren tintlen in den nacht;
Geen Engel daalt er neder.
Maar zou een Engel noodig zijn?
'k Ontsluit in 's maanlichts heldren schijn
Mijn ouden Bijbel weder.

En in dien Bijbel, zwart van schrift,
Zie ik een Spraakkunst neêrgegrift
Door 's Heeren eigen vingeren,
Die mij, o vreugd! van d' aanvang aan
De Spraak der lettren doet verstaan,
Die 't hemelveld doorslingeren!

'k Vat naar die les de lettren zaam,
En lees daar... God! uw grooten NAAM
In allerhande talen;
'k Lees van uw WERKEN 't rijk verhaal;
Dat schrijft dit Boek in keur van taal,
Dat schrijft gindsch Boek in stralen!

aant.

Wèl blijft er menig donkre plek,
Waar ik den zin niet van ontdek:
 Dat zal voor later wezen!
Maar de Alfa en de Omega staan
Zoo helder aan de hemelbaan,
 Dat ze ook een kind kan lezen.

En dus, waar ik die Schrift doorzoek,
O word' ze mij een liedrenboek,
 Waaruit 'k uw lof leer galmen.
Gij, LIER, hef gij uw lierzang aan!
En, DAVID, leer mij 't citerslaan
 Ten weêrklank op die Psalmen!

Aan een kind.

Aanvallig wicht, volschoone rozenknop,
Die tusschen de u omzwachtelende blâren
Met teedren blos bekoorlijk me aan komt staren,
En zachtkens aan u opent aan den top;
Terwijl de dauw van d' eersten lentemorgen
Nog ongerept op 't bloeiend aanschijn ligt;
Wat hebt ge toch, dat ge ook op ons gezigt
De rimplen gladt van later levenszorgen?

Is 't dat gij zelf een kleine lente zijt;
Dat, als we u zien, ons koesterende stralen
In 't half verkleumd en wintersch harte dalen,
Waardoor 't ontdooit en vrolijk zich verwijdt?
Is 't dat uw stem, als die der nachtegalen,
In onzen nacht een zoete vreugde schept,
En dat, waar gij de wieken zingend rept,
Alle echo's in ons hart uw lied herhalen?

Is 't dat we in u ons zelve wederzien,
Gelijk wij eens geweest zijn in de dagen,
Toen we ook het beeld der kindschheid mogten dragen,
En minnen wij in u ons zelv' misschien?
Gedenken wij, wanneer wij u aanschouwen,
Aan 't zoet der jeugd, die zich aan ons onttoog,
En zien we in 't blaauw van uw steeds helder oog
Den hemel van onze eerste vreugde blaauwen?

Of groeten wij niet slechts een lente in u,
Maar ook een Paradijs in 's werelds lente,
Toen God zijn beeld op 't menschlijk wezen prentte,
En om dat beeld geen wolk dreef, zoo als nu?
Uw argloosheid, uw eenvoud, uw opregtheid,
Uw vroomheid zelfs, die soms zoo onverwacht
Als Englentrek uit uw lief aanschijn lacht,
Vertroosten ze ons van onze en andrer slechtheid?

Of trekt in u nog meer ons de Engel aan,
Waarvan we in u het aardsche beeld ontmoeten,
Zoodat we in u geen Paradijs slechts groeten,
Maar zelfs een blik in d' eeuwgen Hemel slaan?
De schilders toch, als zij ons de Englen malen,
Vertoonen steeds eens kindekens gezigt,
Dat lagchend zweeft op vleugelen van licht....
Zien wij in u van God een Engel dalen?

Ik weet het niet, en waar is hij, die 't weet?
Misschien wèl is 't dit alles zaamgenomen,
Dat we ons voor 't oog der ziele voelen komen,
 Wanneer uw beeld ons vriendlijk tegentreedt.
Maar wat het zij, dit weten, voelen allen,
 Wanneer gij ons uw lieflijk aanschijn biedt,
 't Wordt lente in 't hart, de herfst en winter vliedt,
En bloesem schijnt als sneeuw op ons te vallen!

O dank zij God voor 't vriendelijk geschenk!
Toen onze zonde ons 't zoet gezelschap roofde
Van de Engelschaar, die met ons zaam hem loofde,
 En hemelwaarts ons troonde met haar wenk,
Wat was 't toen stil en vreugdloos hier op aarde!
 De nachtegaal zong buiten, maar in huis
 Geen Engelenlach, geens Engels wickgesuis....
Wat ommekeer, toen de eerste Moeder baarde!

Wat zaagt ge toen, o Moeder! in dat kroost?
Het Zaad welligt, in 's Heeren gunst gegeven,
Dat aan uw voet de Hel slang zou doen sneven?
 Doch zoo ook niet, gij zaagt daarin uw Troost!
Dat kindeken, dat aan uw boezem speelde,
 Zoo 't niet Gods Zoon in eigen glorie was,
 Het was u toch een Engel op dat pas,
Die u van God een blij maar mededeelde.

En wat dat kind voor onze Moeder werd,
Zijn sedert alle kindren ons gebleven:
Een hemelstraal, die schijnt op 't aardsche leven,
Een balsemstroom voor de open wond van 't hart,
Een kleine bij, die uit de korf gevlogen,
Op bloem bij bloem om nieuwen honig zweeft,
En als zij zoets genoeg vergaderd heeft,
Ons meêdeelt van den zeem, door haar gezogen.

God heeft alom, waar dor- en droefheid woont,
't Gemis vergoed door allerhande gaven.
De zandwoestijn heeft bronnen, die haar laven,
Het Noorden is met eeuwig groen gekroond,
In 't somber woud klinkt 't lied der filomelen,
De sterre blinkt op 't rouwfloers van den nacht,
De klimop dekt den bouwval met zijn pracht,
En in zijn spleet hoort gij de zwaluw kwelen.

Helaas! de mensch, den bouwval zoo gelijk
Na 's menschen val, wat is aan hem gebleven,
Om ook zijn smart nog met iets blijds te omgeven,
Een parel uit de kroon van 't vroeger rijk?
Kom, geef gij zelf het antwoord, minlijk kindeken,
Terwijl gij me in uw armen houdt omvat,
En met uw handje op 't hoofd de plooijen gladt,
Als de avondstilte op 't nat, geplooid door 't windeken.

De dag was heet, en 't rustloos drijven heeft
 Mijn hoofd vermoeid, mijn boezem fel doen jagen;
 Mijn ziel is krank van 't geen mijn oogen zagen;
 Mijn wiek hangt neêr van 't slijk, dat daar op kleeft.
 Kom gij, lief kind, en, op mijn schoot gezeten,
 Speel gij en lach den rouw mij weg van 't hart;
 Laat me in uw spel en kinderlach mijn smart,
 En 't bitter wee van heel deze aard' vergeten!

Des levens zorg heeft mij zoo oud gemaakt,
 Dat 'k schier het hoofd gebukt ten grafkuil nijge.
 Maar 'k zie u, kind! en 't is mij als herkrijge
 Ik kracht en moed, die mij met u genaakt;
 Ja, als 'k met u gelijk een vlinder dartel
 Om 't bloemeken, word ik weêr jong, weêr kind,
 En 'k stoei en spring met u, gelijk de wind
 Met 't golfje doet, met speelziek wiekgespartel!

O lieflijk beeld der vreugde, die ons wacht;
 Als na den strijd des levens hier op aarde,
 Die ons het hoofd met grijsheids sneeuw bezwaarde,
 En in ons bloed de vorst des winters bragt;
 Als dan op eens bij de oopning van Gods Eden
 Een schuldloos kind den hemel binnenvliegt,
 En op Gods schoot als lievling wordt gewiegd! ...
 Dat kind ben ik, de grijsaard van beneden!

Nu worden al de orakelen vervuld,
Die ons beneên 't gezicht des kinds verkondde:
De Schuldloosheid herwonnen op de Zonde;
De Zaligheid veroverd op de Schuld!
Kom hier, lief kind, en laat me in u beminnen
Een heilprofeet, die 't Eeuwige openbaart:
Vergete ik bij uw aanblik niet slechts de aard',
Maar voer' me ook uw gezicht den hemel binnen!

Bij het graf.

- Hier rust mijn Egade in het graf
In deze tempelkoren.
- Hier is de plaats, waar God u gaf
Zijn heilig Woord te hooren.
- Mijn dierbre Doode slinkt tot stof,
En wordt een buit der wormen.
- Het tempellied zingt Jezus lof,
Die 't ligchaam zal hervormen.
- De reuk des doods schijnt van beneên
Benaauwend mij te omzweven.
- Gods Woord, dat weêrklinkt om u heen,
Is levensreuk ten leven.
- Hier sta 'k als Martha bij den kuil,
Waarin mijn dierbre daalde.
- Maar Lazarus ontkwam den muil,
En Jezus zegepraalde!

- 'k Besproei met tranen de asch der doôn:
Dat heet, met tranen zaaijen!
- Maar wie zoo zaait - wat hoop zoo schoon? -
Zal eens al juichend maaijen.
- Deez' steen, die op mijn Doode ligt,
Voel 'k zwaarder op mij drukken.
- Maar Jezus komt om 't dubble wigt
Van graf en hart te rukken.
- Vaarwel, mijn Doode! ik kom weldra
Om op uw graf te sneven.
- Neen, zoek den Heer, om met uw Ga'
Altijd bij hem te leven!

aant.

**Aan mijn voormaligen discipel, den zendeling S.E. Harthoorn.
(Bij zijn vertrek naar Java.)**

Ga in de sterkte uws Gods; win in zijn naam het eiland,
Waar gij zijn standaard plant, voor 't rijk van uwen Heiland;
Breng Java aan den voet van Jahve weêr, herstel
De dienst des Scheppers in zijn heerlijkste Archipel!
Als zoo de vreugdemaar van uwe zegepralen,
Verkwikkender dan 't licht der morgenlandsche stralen,
Hier 't Christenhart verwarmt, zoo weet, dat niemand meer
Daarin zal juichen, dan uw leidsman tot den Heer!

Het orgel.

Hebt ge ooit met ernst den reuzenbouw bespied
Des trotschen Doms, dien Alp der bouwgestichten,
Dien de ijzren eeuwen opwaarts rigtten,
Waarop nu 't nageslacht hoogmoedig nederziet?
En toch, de grootsche tijd, die zulke tempelen bouwde
Voor Hem, dien zelfs van ver geens stervlings oog aanschouwde,
Was wèl een tijdperk des Geloofs!
't Gewrocht der eeuwen voor den God der eeuwigheden
Kan met de wondren van deez' tijd in 't kampperk treden,
En plaatst een eerekroon, benijdbaar voor ons Heden,
O Grijze! op 't zilvren hair uws hoofds!

Wat Reus van steen rijst voor onze oogen op!
Een Atlas, die, met d' arm om d' aardbol heengeslagen,
Geheel een wereld schijnt te dragen,
Die op zijn schouder drukt en neêrgebogen kop!

Maar neen, geen Atlas is 't, geen drager van deze aarde,
Die hier uw oogen treft. Verhevener in waarde
Is 't werk des Sterken, dien ge aanschouwt.
Zijn taak en roeping is 't den hemel te onderschragen,
Gods naam en heerlijkheid den aardbol rond te dragen,
En voor den Schepper de eer der schepselen te vragen,
Wien hij deez' tempel heeft gebouwd!

Hoe prachtig staat hij daar, een waardig beeld
Des Gods, van wien we in hem een keurgezant vereeren!
Slechts buigend voor den Heer der Heeren,
Heft hij het hoofd omhoog, dat fier de wolken deelt.
Zijn reuzenleden doen aan Leviathan denken
En Behemoth, wien God de kroone wilde schenken
Van grootheid en van stalen kracht.
Zijn oog weërkaatst het licht in duizendvouden kleuren
Als aardsche regenboog. Zijn breede handen beuren
De kerksieradiën, een hofpraal, waard te keuren
Den Koning, die zijn volk hier wacht!

Zijn stem.... O met wat drift verlangen wij
De stem des Magtigen uit de ijzren borst te hooren!
Daar vangt hij aan! Ontsluit nu de ooren,
En hoor of ook zijn Spraak den Spreker waardig zij?

Maar hoe! wat klankenree golfte eensklaps langs deez' bogen!
 Dat is geen galm van de aard! 't zijn klanken uit den hoogen!

't Is enkel hemelmelodij!

't Zijn Engelen, die omhoog op zilvren vleuglen zweven,
 En daar ze bij hun luit God zingend de eere geven,
 Van 't trillen van hun stem de grondslagen doen beven,
 En siddren heel de zuilenrij!

Hoe noemt men u, gij Reuzenharp, zoo hoog
 Als tusschen 't aardrijk en de heemlen opgehangen?

Wat Wonderluit schept de Engelenzangen,

Den hemel waard, en toch niet dalend van zijn boog?
 Veeltonig speeltuig, dat al wat de snaren galmen,
 Wat uitgeademd wordt door 't zangriet der halmen,

Wat klinkt uit schetterende cymbaal,

Wat rommelt in den schoot van koopren keteltrommen,
 Zelfs wat het onweêr spreekt, wanneer de donders grommen,
 Als God zijn wolkenkar zeeghaftig heeft beklommen,
 Vereenigt in één zelfde taal!

Gij, Zanger, wie zijt gij? hoe spelt ge uw naam,
 Gij, wereld van geluid in ééne borst en gorgel

Vereend? - Aan d' eere naam van ORGEL

Hecht zich van eeuwen her uw glorie en uw faam! -

Ontvang mijn hulde en lof, mijn dank- en eerbetooning,
 Gij, Orgel, tempelharp, en aller harpen koning,
 Ja, vorst van al wat speeltuig heet!
 Zal 'k op mijn zwakke lier in fluisterende akkoorden
 't Gevoel beschrijven van wie u in donderwoorden
 De grootheid van den God des donders prijzen hoorden?
 Of gij niet elk verstommen deedt!

En toch, het staat mij diep in 't hart geprent,
 Wat 'k aan uw wondermagt, o Orgel, heb te danken,
 Gij, die zoo dikwijls door uw klanken
 Mijn hart van de aarde omhoog ten hemel hebt gewend,
 Neen, mij ten hemel op uw galm deedt opwaarts varen,
 Of uw akkoorden mij de vuurge raadren waren
 Van eens Elia's hemelkar!
 'k Kwam aardsch en aardschgezind den heilgen voorhof binnen;
 Maar 't Orgel klonk. Die stem betooverde eerst mijn zinnen,
 En hief daarna mijn geest omhoog naar 's hemels tinnen,
 Ver boven zon en maan en star!

Wat vaak mijn ziel heeft aan zich zelf ontvoerd,
 Gij spraakt het uit, gelijk de moeder doet voor 't wichtje,
 Als ze in zijn ziel leest op 't gezigtje,
 En dus een sprake vindt voor 't geen zijn harte roert.

Nooit dankte ik vuriger, dan als uw gouden noten
 De psalmen droegen, die mijns harten dank besloten;
 Nooit bad 'k zoo luid als door uw mond!
 Nooit klom het *Abba*-woord meer juublend op naar boven,
 Dan als uw hemeltoon mij sterkte tot gelooven;
 En steeg ik immer op tot in de hemelhoven,
 't Was als gij me op uw wieken bondt!

O Keurgeschenk, door God aan de aard' verleend!
 Gelukkig hij, die hier uw melodij mag hooren!
 Maar zaliger nog de uitverkoren,
 Die 's Hoorders zielsgenot met 's Zangers lust vereent.
 Wij stijgen naar omhoog, zien voor 't klavier gezeten
 Den toonenkunstenaar, dien 't Orgel Meester heeten
 En dienen moet, gelijk zijn wil gebiedt.
 Hoe vreemd! Die Reuzenharp, bespeeld door dwergen-vingeren,
 Die bevende zich om de ontzagbre snaren slingeren,
 Als 't klimop, dat ge in 't bosch den konings-eik omwingeren,
 En met zijn ranke omwuiven ziet!

Wat hemellust, gelijk eens menschen ziel,
 Die ongezien het stof des ligchaams mag bewonen,
 Hier in des Orgels borst te troonen,
 Als ziel van 't speeltuig, waaraan 't Englenlied ontviel!

Wat weelde, door één druk op de elpen speelklavieren
 De bron te ontboeijen van die zilvren klankrivieren,
 En van die gouden toonenzee!
 De stemmen, die zoo zacht als murmelende wellen
 Opborlen in het hart, tot stroomen te doen zwellen,
 Die als een waterval van klanken neêrwaarts snellen,
 En slepen alle zielen mee!

O zoo een mensch zijn lust ooit heeft geboet,
 Genoten met zijn hart en met zijn zinnen tevens,
 En 't hoogst vermaak des Zielenlevens
 Aan 't zoet gepaard, dat d' eisch der Zinlijkheid voldoet;
 Zoo ooit een zanger baadde in meer dan aardsche weelde,
 Als hij bij luit of harp zijn eigen zangen kweelde;
 Zoo ooit een vorst der harmonij
 De vreugde eens scheppers smaakte en 't rein genot dergenen,
 Die aan de scheppingen der toonkunst ooren leenen,
 En hemel dus en aard' mogt in één borst vereenen;
 Die stervling, groote BACH, waart gij!

Benijdenswaard alom, altijd, de vorst
 In 't rein gebied der kunst, in de eedle kunst der snaren!
 Benijdenswaard de harpenaren,
 Wier hoofd de koningskroon der toonendichters torscht!

Maar toch, zoo 'k boven hen een enklen zou benijden,
't Is die aan 't Orgel kunst en leven toe wou wijden;
 Die, als hij lang reeds de aard' verliet,
En boven meê zijn stem vermengt met de Englenkoren,
Die 't driemaal-Heilig voor Gods aangezicht doen hooren,
Ook met Gods kinderen, op aard' door God verkoren,
 Nog medezingt in 't Orgellied!

Maar, hoe de Kunst een eengen BACH vereert,
Als d' Opperzanger en Zangmeester van de scharen,
 Die orgelspel en zangstem paren,
In 't heiligdom, waar 't volk zich voor zijn God verneêrt:
Gelukkig, Christen! dat wij 't uit het Gods-woord weten:
Die onder Psalmen woont, in 't Godspaleis gezeten,
 Vraagt naar de stem niet, maar naar 't hart!
Geen BACH, geen GABRIËL, (wat meer zegt), die de talen
Der heilige Englen spreekt, kan bij den Christen halen,
Dien voor het eerst 't Geloof het *Abba!* doet herhalen,
 Dat bevende gefluisterd werd!

Aan mijne gade; op onzen trouwdag.

Merkt gij daarboven die watersprank wèl?
Zie haar ontspringen,
En vrolijk en snel
Zich langs de rots door haar stroombedding dringen!

Wend naar dien anderen bergtop uw oog!
Zie, daar ook vonkelt,
Geboren omhoog,
't Zilver der bronaâr, die nederwaarts kronkelt.

Volg nu die stralen of 't waar' op den voet!
Zie, hoe ze stroomen
Elkaâr te gemoet,
Als twee gelieven om zamen te komen.

Eindelijk daar vliegen ze elkander aan 't hart,
Deelen te zamen
Hun vreugde en hun smart,
Huwen hun waatren en menglen hun namen.

Lieve! gij weet, wiens geschiednis dit zij!
Gij zijt die ader,
Ontsprongen voor mij,
Hemelsche gift van den hemelschen Vader!

Eeuwig gezegend de heuglijke stond,
Waarop wij zamen
Het zaligst verbond
Hebben bezegeld door 't liefelijkst Amen.

Vloei nu, mijn tweelingsstroom, helder en blij'
Lang aan mijn zijde,
En dán, - stroomen wij
De eeuwigheid in met hetzelfde getijde!

**Vroege keuze.
(Aan een jonge vriendin.)**

Lelies en rozen, zoo helder van kleur!
Rozen en lelies, zoo lieflijk van geur!
 Wie u ziet groeijen,
 En bloeijen,
 En tieren,
En met uw luister den bloemhof versieren,
Roept bij 't genot, dat zijn zinnen verrukt:
- Och, wierdt gij nimmer, neen, nimmer geplukt! -

Lelies en rozen, zoo tintlend van gloed!
Rozen en lelies, van geuren zoo zoet!
 Wie u ziet leven,
 En zweven,
 En prijken,
't Maagdlijk gelaat met uw schoonheid verrijken,
Roept bij 't genot, dat zijn harte doet slaan:
- Och, mogt gij nimmer, neen, nimmer vergaan! -

IJdele beden! Het roosje verdort.
Vruchtlooze wenschen! De lelie bloeit kort.
Herfstwinden blazen,
En razen,
En rooven
Kleuren en geuren uit beemden en hoven:
En ook het roosje op het maagdljik gelaat
Derft eens zijn blosjes, en kwijnt, en vergaat.

Dies zoo ge wenscht naar een bloem, die niet sterft,
En met den dood zelfs haar luister niet derft,
Vraag niet naar rozen,
Die blozen,
Naar bloemen,
Die als de lilies op marmewit roemen:
Zoek in den Bloemhof der heilige blaân,
Waar gij den Levenden Wijnstok ziet staan;
Sluit als een ranke aan dien Eenige u aan;
Zoo bloeit u 't leven, dat nooit kan vergaan!

Aan Wichern, den apostel der binnenzending.

Misit me sanare contristes corde, praedicare captivis remissionem.

Luk. IV:18, 19.

Als opschrift geplaatst op SCHEFFERS schilderij *Christus Consolator*.

Zoo mogt ik u in 't einde ontmoeten,
Man Gods, wiens naam 'k met eerbied noem,
En wien als Broeder te begroeten,
Me een voorregt is, waarop ik roem.
Ik mogt als Vriend den man bejegenen,
Wien duizend, duizend lippen zegenen,
Als een Apostel onzes tijds,
Als een Johannes onzer dagen,
Wien God een werk heeft opgedragen,
Een Engel waard van 't Paradijs!

Gods Englen - de Evangeliebladen
Getuigen 't - juichen God ter eer,
Keert hier van kromme en booze paden
Een boetling tot den Vader weêr:
En gij, wien de eigen gloed doet blaken,
Gij wilde 't tot uw roeping maken,
Die blijdschap van Gods Englenkring
Met menig juichtoon te verhoogen,
Als door uw liefdestem bewogen,
Zoo menig zoon weêr huiswaarts ging!

Twee mannen wenschte ik steeds te aanschouwen,
Eer 'k in den dood mijn oogen sloot;
Twee mannen door hun Godsbetrouwen
En Godgewijde werken groot;
't Was Gutzlaff, Vorst der keurgezanten,
Die uitgaan om de vaan te planten
Des Kruises in der Heidnen nacht;
't Was Wichern, 't beeld des Eerstgeboornen,
Waar hij aan Israëls verloornen
Het allereerst zijn heilwoord bragt.

aant.

God heeft mijn hart zijn wensch gegeven.
 Mijn hand heeft meê de hand gedrukt,
 Die China 't heilwoord wilde geven,
 Waarvoor de Draak der helle bukt;
 'k Mogt Wichern in die oogen staren,
 Waarin 'k den weêrschijn mogt ontwaren
 Van 't driemaal heilig liefdevuur,
 Dat Christus uit den hemel troonde,
 En hem als Al-erbarmmer toonde:
 En 'k roemde 't dubble jubel-uur!

Ja, Wichern, 'k heb mijn God geprezen
 In 't werk door uwe hand verrigt.
 'k Heb in dat werk den naam gelezen
 Van Hem, die woont in 't eeuwig licht.
 Waar gij het *Rauhe Haus* doet rijzen,
 Dat de eeuwen als de Kribbe prijzen,
 Waar 't groote werk zijn aanvang had,
 Daar lees ik in de gevelsteen
 Den onvolprezen naam des Eenen,
 Die u den bouw bevolen had!

aant.

't Was liefde Gods, die aan de zoomen
 Van de Elbe u 't eerst heeft opgezocht;
 't Was liefde Gods, die met de stroomen
 Van 't bloed zijns Dierbren ook u kocht;
 Maar 't was ook liefde Gods, die 't harte,
 Voor hem gewonnen door de smarte,
 Die aan het kruis zijn Lievling leed,
 Met zulk een wedermin bezielde,
 Dat gij voor Hem al vragend knielde:
 - Wat doe ik u voor 't geen gij deedt? -

En toen nu 't woord des Uitverkoornen
 U had geklonken in de ziel:
 - Word herder van de diepverloornen,
 Wier voet op 't zondenpad verviel! -
 Toen, als met vleuglen aan de voeten,
 Kon men bij d' afgrond u ontmoeten,
 Waaruit zoo menig dolend lam,
 Dat in de diepte lag verzonken,
 Door u als aan het hart geklonken,
 Tot Jezus' schaapskooi wederkwam.

O streelend is 't voor 't hart, te aanschouwen
Den herder, die, in 's Heeren kracht,
De schapen weidt in Gods landouwen,
Hem door zijn Meester toegebracht:
Maar eindloos schooner is 't gezigte
Des herders, die de schreden rigtte
Naar de onbezochte woeste paân,
Waar, in der zonde zandwoestijnen,
De weggedwaalden hongrend kwijnen,
En smachtende van dorst vergaan!

Dat beeld is 't beeld, door u gedragen,
O Wichern, die het woord verstond:
'Den zwaarstbelaste en diepstverslagen'
Roept allereerst des Troosters mond.
Ik ben gekomen om te zoeken,
Te gaadren uit de verste hoeken,
Wat radeloost zich zelf verloor.
De laagst gevallen Magdalenen,
De moorder, me op het kruis verschenen,
Zijn 't, die mijn Deernis 't eerst verkoor!'

aant.

Gij, Scheffer, die in uw tafreelen
 Een zweem van Rafaël vertoont,
 Wanneer de verw van uw penseelen
 Den Christus met uw straalkrans kroont:
 'k Heb menigmaal met zielsverrukken,
 Dat 'k zocht in klanken uit te drukken,
 Uw *Consolator* aangestaard,
 't Beeld van den Zalver aller wonden,
 't Beeld van den Heeler aller zonden,
 God zelf als Trooster op zijne aard'!

- 'Och of ik met mijns vleesches oogen
 Dien Eenige eenmaal had aanschouwd!
 Had 'k aan die lippen hangen mogen,
 Waarvan genade nederdauwt!' -
 Maar neen, waartoe zou de aanblik dienen,
 Wanneer de Geest des Ongezienen
 Aanschouwlijk zich mijn oog wil biên? ...
 'k Heb, Wichern, u de troosteloozen
 Zien troosten, door u uitverkozen,
 En 'k heb den Trooster selv' gezien!

'k Zag hem, als waar' hij uitgetreden
Van uit des Schilders kunststafreel,
Zich zelf betoonende in dit Heden,
Als hij verschijnt op diens paneel:
Ik zag den hemel in zijn blikken;
'k Mogt me aan de hemeltaal verkwikken,
Die van zijn lippen nederdaalt;
En waar wij van uw werken hoorden,
Was 't ons, als wierden ons zijn woorden:
BELASTEN, KOMT TOT MIJ! herhaald.

Ja, Jezus heeft deze aard' begeven,
Zijn voeten drukken 't hemelpad,
Waardoor Gods gouden starren zweven,
Als vonken op 't azuur gespat:
Maar in zijn Geest teruggekomen,
Is hij ons niet voor goed ontnomen:
Gelijk een vader in zijn kroost,
Herleeft hij in zijn voedsterzonen,
Wier beeld zijn beeldtnis blijft vertoonen,
En van des Troosters afzijn troost.

Maar nu, als 't mij zoo goed mogt wezen,
Toen 'k, Wichern, ginds in uw gezigt
Één letter heb van 't Boek gelezen,
Dat op des Heilands wezen ligt:
O wat het zijn moet, in zijn trekken
De volheid van dat hart te ontdekken,
Dat liefdevol heel de aarde omvat,
O Wichern! 'k wil er God voor zegenen,
Dat ik, toen God me u deed bejegenen,
Daarvan een voorsmaak heb gehad!

Zending-bidstond.

- Een storm op zee! - Zoo hoort ge een angstkreet klinken;
Het noodshot brult, de reddingboot steekt af.
De manschap wil van 't schip, dat dreigt te zinken,
Een veegen buit met God ontrukken aan het graf.

Gij staat op 't strand, en blijft van verre aanschouwen.
Blijf zoo niet staan! werk mede! bid en kniel!
En naakt de boot, vat zelf ook een der touwen,
En trek ook mede op 't strand de worstelende kiel!

De zendling zwerft op 't reddingbootje in 't ronde
Om 't groote schip der Heidnen, die vergaan!
Gij blijft. Het zij! Doe elk slechts, wat hij konde!
Gij, bid voor 't minst voor hen, die ligt op 't zinken staan!

Aan een toonkunstenaar.

Ik hoorde uw fluit haar zoete toonen kwelen,
En 't scheen mij toe als woonde een ziel in 't hout,
Dat, als uw mond en vingren 't slechts bespelen,
Uit klanken heel een tooverwereld bouwt!

Leerde ik die les, als aan uw voet gezeten!
Wat voorwerp mij ook treft, mogt ik daaruit
Ter eere Gods een stem te lokken weten,
Als gij een lied uit de onbezielde fluit!

Aan Betsy.

O, Zusterliefde is de edelste van allen.
BEETS.

Gij zijt mijn zuster. 't Eigen huis
Zag ons als kindren zamenwonen,
En reeds bij 't wild en blij' gedruisch
Van de eerste jeugd elkandren liefde toonen.
Wij waren van het negental
Te zamen de oudste: u hoorde als eerstgeboorne
De kroon van Eerste en Uitverkoorne,
Die geen u ooit betwisten zal!
Maar daarna droeg, als oudste zoon,
Uw broeder mede een eerekroon.

Gij zijt mijn zuster. 't Eigen bloed
Vloeit u en mij gelijk door de aderen.

Toch schenen we ook in ons gemoed
Elkaâr nog meer dan de anderen te naderen.
De liefde en zucht voor poëzij,
Zoowel als voor de zoete kunst der toonen,
Bleek vroeg in beider borst te wonen,
En schiep bij ons een nieuwe harmonij.
't Was of het speeltuig van ons hart
Met de eigen snaar bespannen werd.

Gij zijt mijn zuster. Toen 'k als bô
Van 't Evangelie werd gezonden,
Om in het kerkje van Heilo
Den volke 't Woord des Heeren te verkonden,
Gingt gij met mij. Wij woonden daar
In 't huisje, omkranst door de iepenboomen,
Waar God zijn heil ons toe deed stroomen,
Gelijk zijn hemel rein en klaar.
Daar leefden wij in zoeten lust,
Geweid aan wateren der rust.

Gij zijt mijn zuster. 't Zacht geluid
Der snaar, die in uw boezem trilde,
Drong straks van uit de loofhut uit,
Waarin gij 't eerst zoo gaarn besluiten wilde.

'k Huwde aan uw zang mijn eigen lied,
En 't kwam welhaast aan honderden ter ooren,
Die naar den wildzang wilden hooren,
Geneuried op mijn pijp van riet,
Hoe Jonathan geen grooter schat
Op aarde dan Editha had.

Gij zijt mijn zuster. Op het spel
Van jeugd en vreugd in de eerste jaren,
Volgde ook eerlang de stilte wèl
En heilige ernst, die met dien lach moest paren.
Toen werd het pad, door ons begaan,
Aan 't pad gelijk der Emmaus-wandelaren.
Wat licht straalde op de Bijbelblâren,
Toen Jezus zelf ze ons deed verstaan!
En welk een heil mogt ons geschiên,
Toen we ook hem-zelven mogten zien!

Gij zijt mijn zuster. Onder 't groen
Der Nijenburgsche sparrenbosschen,
En onder 't dorrende plantsoen
Der loverhut, omtuild met bloementrossen,
Ontlook, gelijk een vreemde plant,
Die t'huis hoort in een andren, warmer hemel,

Een liefde, aan aard' noch aardsch gewemel,
 Aan stof noch zinlijkheid verwant:
 Daar werden wij in Jezus één,
 En in hem eeuwig lotgemeen.

Gij zijt mijn zuster. 'k Hoorde een Stem;
 Zij riep uit 't zoet Heilo mij henen
 Naar 't lief Breda. Ik kende Hem,
 Den Meester, dien zijn dienaar 't oor moest leenen!
 Ik ging, gij liet mij niet alleen:
 En zie, schoon we ook met bittre tranen scheidden
 Van 't plekjen, even waard aan beiden
 Door duizend, duizend lieflijkheên,
 Wat ook ons hart te Heilo liet,
 Het Heil van onzen Heiland niet!

Gij zijt mijn zuster. 't Lief Breda
 Zou mij een nieuwen zegen geven.
 Ik vond er de overdierbre Gâ,
 Van stonden aan de Wellust van mijn leven.
 Toen kwam een uur vol bittren rouw;
 Gij waart mijn zuster tien- en honderdmalen;
 Maar toch, de stem moest zegepralen:
 - Gij, man! laat allen voor uw vrouw! -

De band des zaamzijns brak van één,
Waarbij ook 't hart te breken scheen.

Gij zijt mijn zuster. Dat bleek toen;
Want van elkanderen gescheiden,
Bloeyde altijd even frisch en groen
't Vergeet-mij-nietje als vroeger tusschen beiden.
Neen, wij vergaten niet, en niets;
Wij bleven houw en trouw en naauw verbonden,
En deelden als in vroeger stonden
Ons deel der vreugde en des verdriets;
Ja legden, staande op 's vaders graf,
Een nieuwe trouwgeloofte er af.

Gij zijt mijn zuster voor altijd.
Nu leeft nog onze lieve moeder,
En houdt de liefde, aan haar gewijd,
Den band bijeen der zuster met den broeder.
Maar ook, als zich dit dierbaar hoofd
Eerlang in 't graf naast vader legt te rusten,
Dien wij goê-nacht met tranen kusten, -
O zij de Heer er voor geloofd! -
Dan sterft ook bij dit bangst verdriet
De broederlijke liefde niet.

Gij zijt mijn zuster. Waar gij gaat,
Verzellen u uws broeders beden.
En waar gij aan den ingang staat
Eens nieuwen wegs, ontsloten voor uw treden:
Waar 'k, door een heuvelkrans omarmd,
't Lief Geldersch dorp haast woning u zie geven,
En 't needrig dak omhoog zie streven,
Waardoor de werkplaats wordt beschermd,
Waar 't nieuwe weefgetouw u wacht:
God zegen' daar u dag en nacht!

Gij zijt mijn zuster. Grafgebloemt'
Stuift telkens rijker door mijn hairen,
En, schoon mijn hart zijn jonkheid roemt,
'k Voel mij toch zacht veroudren met de jaren.
Maar wat veroudere of verdwijn',
De liefde, die zoo lang ons zaambond, nimmer!
Mijn hart heeft u zoo lief als immer,
En zal u trouw ter dood toe zijn!
Wanneer dit hart haast stil zal staan,
Zijn laatste kloep zal voor u slaan!

Gij zijt mijn zuster eeuwiglijk.
Gij zult het in den hemel blijven:

aant.

Als in Gods zalig hemelrijk
Wij naast elkaâr op Englenwieken drijven:
Als wij, die hier op aard te zaam
In storm en wind, met tranen mogten zaaijen,
Ginds zaam de zegepalmen zwaaijen,
Ter eer van Jezus' grooten Naam!
Gij blijft mijn zuster: onze Heer
Gaf Lazarus aan Martha weer!

Vroege smart.

Het is goed voor eenen man, dat hij het juk in zijne jeugd draagt.
Klaagl. van JEREMIA III:27.

Wel heeft u vroeg de Smart bezocht,
En deed zij reeds uw tranen vlieten,
Toen ge op de vreugd nog hopen mogt,
Die jeugd en lente doet genieten.

Toch hebt ge u niet van 't deel beklaagd,
U door den Vader toegemeten.
'Wel hem, die 't juk van jongs af draagt.'
Dat heeft u 's Heeren Woord doen weten.

De regen, die des ochtends daalt,
Bergt vaak in 't hart der bloemenkelken
Een drop, die, als de zonne straalt,
Ze onmerkbaar vrijwaart voor verwelken!

**Eens christens zwanenzang.
(Het slot der mémoires van A. Bost in dichterlijken vorm vrij
gevolgd).**

Het laatste blad des Boeks viel open.
Wat sprak aldaar des Christens mond,
Die ons het woord zijns afscheids zond,
Van zijn gelooven, lieven, hopen?
Ik hoorde 't jongste lied,
Dat van zijn lippen schiet,
Als waren het de zangerige zuchten,
Waarmeê de zwaan haar leven voelt ontvlugten.
Dat woord, dat in mijn boezem viel,
't Was me als een dauw op halfgezengde blâren.
Ik zette 't op mijn snaren,
Al biddend, dat mijn ziel,
Als ze eenmaal op zal varen,

Moog' medestemmen in den galm
Van 's grijzen Christens uitvaartpsalm!

Waar ben ik? 't Is me als wierd ik opgeheven,
En door een luchtschip zacht naar hooger sfeer gevoerd.
Wat wondre geestdrift, die me ontroert!
'k Zie 't aardrijk aan mijn voeten zweven.
Hoe meer ik stijg, te meer werp ik den ballast uit,
Die in zijn vaart den luchtbol stuit.
Daar vliedert reeds mijn jeugd al wervlend naar beneden:
Haar volgt mijn rijper ouderdom,
Waarin ik hooger trap beklom,
Tot ik in 't eind de spits der grijsheid heb betreden.
En waar 'k aldus de jaren, reeds doorleefd,
In 't hart des Oceaans van de eeuwigheid laat zinken,
Zie 'k in dien afgrond meê verdrinken
Al wat mijn hart voorheen zoo fel bewogen heeft.
'k Zie plannen zonder tal, ontwerpen en gedachten,
Verwachtingen, waarvan ik vruchtloos heil bleef wachten,
Groene oogsten, nooit gerijpt tot goud,
En sterren, die van 't luchtruim vielen,
Wanneer ik in hun heldren glans
Mij 't meest verlustigde aan den trans,

'k Zie ze allen fladdrend neêrwaarts wielen!
 Ja, zelfs zoo menig liefdeknoop,
 Gevormd uit vleeschelijke banden
 Van aardsche liefde en liefdependen,
 Volgt langzaam-aan denzelfden loop!

Wat rest mij nog? Ik wil het al te zamen zoeken.
 Papieren, perkamenten, boeken,
 Met letters of met cijfers overspat,
 Of met het notenschrift der zangmuzijk beschreven,
 Die melodieën wedergeven,
 Waar eens mijn ziele lust aan had!
 Virgilius, vaarwel! En, Sofocles, wij scheiden!
 Ik ken ook, Schiller, u niet meer!
 Gij, Mozart, gij nog hier met Weber? 'k Werp u beiden,
 Hoe eens uw kunst mij boeide, in d' eigen afgrond neêr.
 Nu nog deez' bladen, met mijn eigen hand beschreven,
 En 'k heb het uiterste opgegeven!

En nu, mijn ziele, grijp aan de luit,
 En galm in liederen uw boezemzuchten uit:
'Wijk, wereldsch gewemel!
Ik moet naar den hemel!
Verhinder mij niet!

Als waar 't op aadlaars-vleugelslagen
 Op 't golven des gezangs gedragen,
 Genaak ik 't Voorwerp van mijn lied:
*'Zonder einde geeft uw lof,
 Jezus! ons de rijkste stof!
 Trek tot u ons hart naar boven,
 Dat we u eeuwig lieven, loven!'*

Wèl mij, bij 't stijgen van 't akkoord,
 Hoe stijgt ook 't luchtschip snel door lucht en wolken voort!

De aard' schijnt nog pas een stip te zijn,
 Slechts zichtbaar in den zonneschijn.

De hemel komt gedurig nader....

Maar, hoe! wat schrik rilt door mijn ader?

Ik zie in 't beeld van 't vlekloos licht,
 Waarheen mijn oog zich duizlend rigt,
 Den Driemaal-Heilige als de Zon,
 Die nimmer vlek genaken kon,
 En 't hart ontzinkt mij gansch, als ik
 Op mijn bevlekte kleedren blik!

*'Zoo gij in 't regt wilt treden,
 O Heer, en gadeslaan
 Onze ongeregtigheden,
 Ach, wie zal dan bestaan?'*

Maar hoor!
Wat Godsstem treft mijn oor?
‘Genâ, den boeteling genâ,
Door 't heilig bloed van Golgotha!
Genâ door 't bloed des Lams, dat beetre dingen sprekend
Dan Abel, roept tot God, genâ voor zondaars smeekend!’
Hebt gij, mijn ziel, hebt gij dat woord
Van vreê gehoord?
Ga dan in vreê, en streef vol moed
Uw God en Heiland te gemoet,
Terwijl van 't licht, dat boven straalt,
Een scheemring in uw binnenst daalt,
Terwijl van 't lied, dat boven klinkt,
Een voorspel in uw binnenst zingt:
*‘Het Lam voor ons op aard’ geslagt
Is eeuwig waard te ontvangen
De wijsheid, rijkdom, eer en kracht,
En dankbre lofgezangen.’*
Maar hoe! wat geschiedt mij?
De wereld ontvlieft mij!
’k Zie de aarde verdwijnen,
En Jezus verschijnen!
- Ja, Heiland! ik kom! -

De poorten ontsluiten,
 Bij 't klinken der luiten,
 En ik! ik verstom!

Men hoort niets meer.
 Gods Englen plaatsen op de hoofden
 Der vrienden van den Hooggelooften
 De in 't vuur gelouterde genadekroonen neêr.
 Maar zie! Alleen een korte wijl
 Ziet gij ze aldaar. In aller ijl
 Rukt ieder zalige haar van zijn schedel neder,
 Haar werpende voor Jezus voet,
 Dien hij als Zaligmaker groet,
 En geeft aldus zijn gave aan d' eersten Oorsprong weder.
 Nu galmt van verre een zoete toon
 Hemelschoon.
 Hoor hem klinken:
 Halleluja!
 Halleluja!
 Roept der zaligen mond,
 Als ze op d' eigenen stond
 Naast hun kroonen ter aarde gaan zinken!

De nieuwe aankomeling alleen

Zingt in dat koor niet mede... Neen,
Hij weent en schreit als of hij bade:

Genade!

Genade!

Maar de troost is gevonden:

‘Het bloed van den Zone van God, het reinigt van de onreinste zonden.’

Serafijnen!

Cherubijnen!

Boodschaft het zamen!

Eens verloornen,

Nu herboornen,

Uitverkoornen

Aller natiën, tongen en namen,

Tot wie 's Middelaars roepstemmen kwamen!

Hoort en ziet het,

En geniet het,

Onder 't galmen

Van uw Psalmen

Voor het Lam, dat geslagt is,

Door wien Alles volbragt is,

Wiens de roem en de kracht is:

Amen! Amen!

Bij het Noord-Hollandsch Kanaal.

Stroom, heldre vloed, stroom vrolijk voort
Langs 't bed, dat u de menschen groeven,
De weiden door en langs de hoeven,
Waar nooit een golfslag was gehoord.
Stroom vrolijk naar het Noorden heen,
En huw alzoo 't gebruisch der wateren
Van 't scheeprijk IJ en 't dondrend klateren
Des Noorder-Oceaans aan één!

Maar als gij in die blijde vaart
Ter helfte van uw weg gekomen,
Een torenspits uit de iepenboomen
Ziet opwaarts rijzen hemelwaart,
Daar, waar van verre u Alkmaar daagt,
Neem - 'k bid u, IJsprank! hoor mijn bede! -
Neem derwaarts heen een groete mede
Des mans, dien hier uw oever draagt.

Want, zie, die toren, met het oord,
Dat ge om hem henen zult zien groenen,
Als 't puik der Noordsche boschplantsoenen,
Heeft eens als woonsteê hem bekoord.
Hij woonde eens in dat zoet Heilo,
Waar honderd nachtegale kwelen
In 't loof van beuken en abeelen,
Als altijd trouwe lentebô.

Ja, lente was 't ook daar voor hem,
De schoonste lentetijd zijns levens!
Zoo zong dus in deez' Bloemhof tevens
Met filomele's lied zijn stem.
Zij zong er 't lied, dat ieder hart
Eens in zijn leven heeft gezongen,
Wanneer de Jeugd met duizend tongen
't Gevoel uit, dat te magtig werd!

Daar in die bosschen, welk een kout
Van vrienden, ach, reeds lang gescheiden!
Hoe trad de Dood er tusschen beiden!
Hoe heeft hij heel dien kring vernaauwd!
Als ik nu weêr langs 't kerkhof ga,
Hoe menig grafterp treft mijn oogen,
Waarbij ik wel zou weenen mogen,
Als ik den blik op 't grafschrift sla!

Ach, als de zomer 't veld verschroeit,
 Dan vlugten alle nachtegale.
 Zoo zie 'k ze hier en ginder dwalen,
 Wie eens dit plekje heeft geboeid.
 Het grijze hoofd, de blonde kruin,
 De sneeuwvlok stuivend om de slapen
 Des mans, ik heb ze weg zien rapen....
 Een kerkhof werd mijn groene tuin!

Maar hef ik van dien hof mijn oog
 Naar 't kerkje, dat daar tusschen 't lover
 Zijn spits naar boven steekt, en over
 Zijn iepen neêrziet van omhoog:
 Dan prijkt het nog met d' ouden glans,
 En wat ook daar om heen verkleurde,
 En groende of dorde, en juichte of treurde,
 Dát bleef dezelfde, toen en thans!

Lief beeld, dat daarin voor mij daagt!
 Een is, Een blijft altijd dezelfde!
 't Is Hij, die gindschen hemel welfde,
 Die altijd de eigen sterren draagt:
 't Is Hij, die hier om 't kerkje in 't rond
 De lente telkens weêr laat bloeijen,
 De rozen blozen, de eiken groeijen,
 Ja, 't gras kweekt op den kerkhofgrond!

't Is Hij, die in dit kerkje altijd
 Verkondigd wordt als de Eeuwig-trouwe,
 Die bij 't gegolf van vreugde en rouwe
 Een Rotssteen blijft, die zinkt noch splijt!
 Die ook - hoe klopt ge zoo, mijn hart,
 Bij 't zaligst, zaligendst herdenken,
 Dat voor uw geest die woorden wenken? -
 Door Mij er dus verkondigd werd!

O onvergeetlijk zoete stond,
 Toen ik in dezer herdren midden -
 Nu regt een Herder - mogt aanbidden
 Als Eenvouds tolk en Ootmoeds mond:
 Toen ik daar in dat Bethlehem
 Zoo menig heilig uur mogt smaken,
 Als ginds die herdren, onder 't waken
 Des nachts, verrast door 's Engels stem!

O onbeschrijflijk zalig uur,
 Toen ik daar God mijn eerstelingen
 Mogt offren bij 't Hosanna-zingen,
 Weërkaatst door d' oudren tempelmuur.
 'k Werd later in zoo menig dom
 De tolk voor duizenden van tongen...
 Maar nooit heb ik een lied gezongen,
 Dat lieflijker ten hemel klom!

Gezegend dus, gij, kleine kerk,
 Gezegend met uw dorpsgemeente,
 Vergaadrend binnen 't oud gesteente,
 Rondom des Heeren tempelark!
 Gezegend ook de Heilige blaân,
 Wier woord 'k daar juublend mogt vermelden:
 'De mensch verwelke als 't gras der velden,
 Gods Woord blijft de eeuwen door bestaan!'

Dat woord, 't verstrekt mij nu tot troost,
 Als 'k langs de versche graven dwale,
 Of 't beeld der dierbren voor mij hale,
 Nu wijd verspreid naar Zuid en Oost!
 Wat buigt ge u neêr, mijn ziel, als waar'
 Iets vreemds, iets wreeds u overkomen?
 Gij wist toch, dat de tijden stroomen,
 God lof! gij weet ook: ja, tot daar!

Stroom, heldre vloed, stroom vrolijk voort
 Langs 't bed, dat u de menschen groeven,
 De weiden door en langs de hoeven,
 Waar nooit een golfslag was gehoord.
 Maar breng van d' Evangeliebô
 Aan 't strand van 't IJ een boodschap over,
 En fluister tusschen 't groenend lover
 Zijn heilbeê toe aan 't zoet Heilo!

Eenheid en verscheidenheid.

Zwart als de nacht, die in 't aardrijk haar baarde,
Glinstert de Kool van den vuurhaard u aan.
Somber bemaald heeft zij aanzien noch waarde,
Waardig alleen om tot asch te vergaan.
Slechts als het vuur haar gedaante herbaart,
Wordt zij één stond ten karbonkel verklaard.

Helder als 't licht, dat zijn water doet stralen,
Of 't in 't kristal van een dauwdruppel scheen,
Zien we op uw boezem den Edelsteen pralen,
Werpt hij zijn vonken als bliksems daar heen.
Vorsten begeeren 't juweel voor hun kroon:
Maagden verhoogen haar schoon met zijn schoon.

Toch, als gij gaat tot de Wijzen, wier oogen
Zich het geheim van de schepping onthult,
Die in haar wezen haar doorschouwen mogen,
Blind voor den schijn, die vervalscht en verguldt;
O hoe verrassend ligt de uitspraak u scheen:
Kool en Juweel - in natuur zijn zij een!

Één in natuur, schoon in vormen verscheiden,
Heeft uit één stof hen hun Schepper gemaakt.
't Wijde verschil, dat ze scheidt, danken beiden
Hem, die het huwlijk der stoffen bewaakt.
ROUW! en der Kool viel een treurkleed ten deel.
BLINK! en de Kool werd een schitterend Juweel!

Één bij den oorsprong, heeft God eens ons allen
Zaam uit één leem en één lichtstraal gevormd:
Allen geschapen, en allen gevallen,
Heeft over allen één Onweêr gestormd!
Toch, wat verschil! - Hier een Judas, zoo zwart;
Ginds een Johannes, zoo zonnig van hart!

aant.

Mensch! die een Judas, en erger, kunt worden!
Mensch! die een tweede Johannes kunt zijn!
Waar kiest ge uw plaats? Bij der duivelen horden,
Of bij Gods Englen in d' eeuwigen schijn?
Kies! - maar, waar hemel en hel om u twist,
Denk: Vaak één stond, die voor eeuwig beslist!

De achttienjarige Prins van Oranje in het bedehuis.

Nu zwijg' de klank der ongewijde snaren,
Nu zwijg' de zang der ongewijde scharen,
Ja, zelfs de stem van 't dier Wilhelmus zwijg'!
Een andre toon moet nu dien galm vervangen,
De toon der Harpe in Godgewijde zangen,
Wier ademtogt al biddend opwaarts stijg'!

Op gistren heeft het volk het hoofd gebogen
Voor Hem, die daar gekroond stond voor hun oogen
Als waar' 't met een Oranjebloesem-krans; -
Die op zijn hoofd in Knoppen scheen te pronken,
Naast 's vaders hoofd, waarop de Bloemen blonken; -
Maar nu, dat hoofd - het buige ook zelve thans!

Ja, buig uw hoofd op 't feest, dat voor uw schreden
De bane ontsluit, voor 't eerst door u betreden,
Van d' Erfgenaam des troons, o Koningszoon!
Buig 't hoofd, gij Spruit van de edelste der Vorsten,
Die ooit op aard de kroon en rijksstaf torschten,
't Gekroonde hoofd voor 's Allerhoogsten kroon!

Hij is 't, op wiens Genâ de vorsten roemen,
Als zij door Haar-alleen zich koning noemen;
Die troonen bouwt of neêrwerpt na een tijd;
Hij die, hoe fier ze zich in 't purper dossen,
De koningen als purpren druiventrossen
Al spelend van de groene ranken snijdt!

Ook gij, o Stam der eedle Oranjeloten,
In 't week moeras van Holland opgeschoten
Ten koningsstam, waaronder 't volk verschuilt!
Ook gij hebt meê des Hoogsten magt ervaren,
Waar hij uw krans van Helden-lauwerblâren
Met 't gouden loof des diadeems omtuilt!

Hij was 't, die op uw hoofd een kroon deed dalen,
Wier paarlen, die we in 't goud der wrong zien pralen,
Niet als zoo vaak gestolde tranen zijn:
Een kroon, die niet, terwijl zij blinkt van buiten,
Een dorenkrans van binnen moet besluiten,
En rimplen dekt met haar vergulden schijn!

Hij was 't, die op uw hoofd een kroon woû plaatsen,
Wier schittering slechts lachjes te weërkaatsen,
En liefdeblikken te weërspieglen heeft:
Een kroon, waarom de zegenbeden zweven
Des volks, dat eens zich u ten Vorst woû geven,
En daaglijks weër zich u ten Koning geeft!

Dies, Koning, en gij, Zoon des Konings! glimmen
De stralen van deez' feestzon aan de kimmén,
Die naast den Vorst den Zoon gezeteld ziet,
Wèl mag alsdan, op dezen dag der dagen,
Een wierookwolk ten hoogen hemel dragen
Het dankgebed, dat beider hart ontschiet!

En daarom, weest ons welkom in deez' wanden,
Waar God ter eer de heilige offers branden,
En waar de snaar der Davids-harp hem prijst!
Ja, ziet, hoe om u welkom hier te heeten,
Geheel de schaar, hier aan Gods voet gezeten,
Nu gij verschijnt, eerbiedig opwaarts rijst!

En 't is niet slechts die schare, die u huldigt
In 't eerbetoon, aan uw gezag verschuldigd:
Het is mij, of ik boven haar omhoog
Een geesten-schare op gulden wolk zie zweven,
Die 't Welkom, luid op de aard' hier aangeheven,
Bezegt van des hemels heldren boog!

'k Zie uit zijn graf DE RUITER opwaarts klimmen,
En hulde biên, met zijner Helden schimmen,
Den Vorstenzoon, die mede een zeestaf draagt!
'k Zie VONDEL om de zuil op vleuglen drijven,
Waar 't nageslacht zijn naam in goud woû schrijven,
Terwijl zijn luit van de eer der Nassaus waagt!

Ja, 't is alsof ik in den kring dier dooden
Dien WILLEM zie, die DE EERSTE zich zag nooden
Om ginds de kroon te zetten op zijn hoofd:
Of ik den Held van Waterloo zie rijzen,
Wiens Krijgsmanszwaard ons dankbaar volk blijft prijzen,
In wien 't nog meer den WELBEMINDE looft!

En waar aldus de geesten om u reijen,
Zie 'k als door 't Hoofd den stoet door Hem gelcijen,
Wien 't dankbaar volk steeds VADER WILLEM noemt;
Wien voor de kroon, die haast hem had omblonken,
De kroone van den martlaar werd geschonken,
Wien nog deze eeuw als Vorsten-toonbeeld roemt!

O welk een schaar, die u begroet en zegent,
En uit de wolk heilbiddend u bejegent,
Terwijl van de aard' die bede als wierook stijgt! ...
Maar hoe? De stem des Orgels laat zich hooren!
Wijkt nu, gij aardsche en bovenaardsche koren!
De Heere spreekt! Gij, menschen, Englen, zwijgt!

Ook gij, o Vorst en Vorstenzoon! neig de ooren
Naar de achtbre Stem, die heden werd verkoren
Om 's Heeren Mond en Tolk tot u te zijn;
Die straks, nadat gebeên en psalmen ruischten,
U in de school doet ingaan des Gekruisten,
Waar Wijsheid Gods u daagt in hemelschijn!

O schoon gezigt! die koninklijke hoofden
Te zamen aan den voet des Hooggeloofden,
Als jongren aan des Meesters voet, te zien!
Den honig van Gods heilwet te zien leken
Op lippen, die eens Vonnis zullen spreken,
Of over 't volk door Woord en Wet gebiên!

O dale op hen, dale ook op uwen schedel,
O Koningszoon, zoo minnelijk als edel!
Met 's Heeren Woord zijn Geest van Boven neêr!
Daal' Hij in 't hart, van jeugdig vuur aan 't blaken,
Om 't eenmaal tot het hart eens Mans te maken
En Konings naar het harte van den Heer!

De tijd verdween, toen, als de nieuwe koning
De hulde ontving der vorstelijke krooning,
Uit heilige kruik de zalvings-olie vloot:
Maar nooit kan - hoe de tijden mogen keeren -
't Gekroonde hoofd de zalving Gods ontberen,
Die van omhoog zijn Geest op vorsten goot!

En daarom dale, o Vorstenzoon, daal' weder
Van dezen Geest een dubbele gave neder
Op 't jeugdig hoofd, dat eens de kroone omgeeft!
Hij schenke aan u, o Jongeling, de wijsheid
Des Mans. den raad en ernst der Grijsheid,
Bij 't Jonglingsvuur, dat in uw boezem leeft.

Schoon glanst de wolk van geesten, die mijn oogen
Als zwevende om uw hoofd aanschouwen mogen;
Maar nevens hen - o zie 'k dien wensch voldaan! -
Moog' nog een stoet van hooger geesten dalen,
En doe om u een wacht van Englen pralen,
Die als tot nu beschermend met u gaan!

Zoo moge uw staf de staf eens Herders wezen,
Waar eens uw volk om zaamschuilt zonder vreezen;
Zoo blink' Gods gunst op kroon en hermelijn!
En, zegent eens ons volk nog meer dan heden,
Prins van Oranje! uw naam, 't moge op de beden
In 't huis van God het heerlijkst Amen zijn!

5 September 1858.

In de Zuidzee.

Op het eiland Upolu, behoorende tot een groep van eilanden in de Zuidzee, hadden, vóór de aankomst van den zendeling Williams, onder de inwoners der distrikten Monono en Aana de oorlog en moord niet opgehouden. Williams was hier een vrede-bode in den eigentlichen zin des woords geworden. Roof, moord en doodslag, oorlog en verwoesting hadden door de kracht van het Woord Gods plaats gemaakt voor zachtere zeden, voor menschenliefde en verzoening. Toen in latere jaren, lang nadat zijn Evangelieverkondiging reeds verstomd was, een ander zendeling in eenen helderen, stillen nacht, met verscheidene inboorlingen in eene boot naar Aana roeide, wekte de nacht met zijn helder maanlicht en de spiegelgladde zee de roeijers op tot het navolgende gezang, enz.

Zendelings-berigt.

Ziet gij ginds dat scheepke zweven,
 Van de roeispaan voortgestuwd,
 Door de Paradijshof-dreven,
 Waar zich aarde en hemel huwt?
 't Is een land der eiland-wereld,
 Die gelijk een parelsnoer,
 Glinsterend als perlemoer,
 't Blaauw der Stille-zee beparelt.

't Is een eiland, waar de gloed
Van Gods liefde, die 't gemoed
Van een Williams deed blaken,
Hem veroveraar kon maken
Van een talloos zielental,
Dat eens Jezus tellen zal!

In dat land, in later jaren,
Dreef daar in een stillen nacht,
Op de waatren doorgebracht,
Zacht een scheepje langs de baren,
Dat de dunne en taaije spaan,
Die de hand der inboorlingen
Met den maatslag op deed springen,
Op de maat deed voorwaarts gaan.
In hun midden zat hij neêr,
De ijvervolle Heiden-bode,
Dien de Heiland derwaarts noodde,
Als verkonder van zijn leer!
Stil zijn al de schepelingen.
Maar op eenmaal, wat geluid
Galmt daar van hun lippen uit?
't Zijn onze Eilanders, die zingen!

‘Vruchtrijk waren eens uw bosschen, uw plantsoenen rijk belaân:
Oogsten dubbel en driedubbel, Aana! zag m' op d' akker staan.
Maar de strijders van Monono vielen in 't gezegend oord,
Plonderden het land, en voerden heel zijn schat als krijgsbuit voort.’

‘Maar Williams komt
Met het Woord van Gods vrede!
De strijdkreet verstomt:
Het zwaard keert ter schede!
Weêr zijn de takken vol gelaân,
O Aana! in uw bosschen,
En de oogsten op uw velden staan
Met rijk voorziene trossen.’

‘Lagchend, Aana! hieven vreedzaam zich uw woningen omhoog,
Blinkende in het licht der zonne, stralende aan d' azuren boog.
Maar de strijders van Monono staken huis en hof in brand,
En de berg, waarheen we vloten, werd des ballings vaderland.’

‘Maar Williams komt
Met het Woord van Gods vrede!

De strijdkreet verstomt:
 Het zwaard keert ter schede!
 Weêr rijzen huis en woonstede op,
 O Aana! in uw dreven,
 En om den nieuwen geveltop
 Schijnt hemelrust te zweven.'

'Helder, Aana! vloei'de 't water van uw onbesmetten stroom,
 Als een keten van saffieren langs 't smaragdkleed van uw zoom.
 Maar de strijders van Monono kwamen, en uw heldre vloed
 Werd beoedeld met het purper, ach, van uwer kindren bloed!'

Maar Williams komt
 Met het Woord van Gods vrede!
 De strijdkreet verstomt:
 Het zwaard keert ter schede!
 Weêr zijn de stroomen als kristal,
 O Aana! in uwe oorden,
 En hupplen van 't geberg't naar 't dal
 Langs lagchende oeverboorden.'

De Zendling, die het lied vernam,
Dat de inboorlingen zamen,
Tot wie eens Williams hier kwam,
Tot lievlings-reislied namen,
Aanbad de magt van 't Godlijk Lam,
Dat heerschende op der Wilden stam,
't Vermogen kon beschamen
Van pijl en zwaard en oorlogram,
Van 't bloed der wreed verslaagnen klam,
En roemende in zijns Heilands namen,
Sprak stil aanbiddend: Amen!

**Het dichterlijk driemanschap,
(Ten zelfden jare (1832) ten grave gebragt.)**

GÖTHER, SCOTT EN BILDERDIJK!
Koningen van 't Dichtrenrijk,
Onvolprezen harpenaren,
Wie geen levende evenaren,
Met wier assche, - o bittre smart! -
Ook uw harp begraven werd
In het Rouwjaar, toen Germanje,
Nederland en Groot-Brittanje,
Ieder op het grafgesteent'
Van zijn Zanger heeft geweend:
Die, al groet ge als dichtgenieën
Slechts elkaâr als evenknieën,
Toch in stof en vorm en geest,
Wijd verscheiden zijt geweest!

Wie zal die verscheidenheden
 Voor ons oog in 't licht doen treden?
 Dichtkunst! geef me uw tooverroê!
 Leen 't gelijkend beeld er toe!

I.

Een Heidensch Pantheon, waarin voor alle goden
 Een altaar der vereering rijst;
 Waarin aan Jupiter de aanbidding wordt geboden,
 Maar waar men tevens Odin prijst;
 Waar Isis beeldtnis praalt, en 't geheimzinnig Oosten
 Zijn raadselbeelden weêr ontmoet,
 Maar waar - als om ons voor die krenkingen te troosten -
 Ook Christus eervol wordt begroet;
 Een Pantheon, zoo grootsch als ooit de Grieken bouwden,
 Die eedle Meesters in de kunst,
 Ja, grootscher nog (kan 't zijn) dan 't schoonst gewrocht der Ouden,
 Belonkt door aller goden gunst;
 Een Pantheon, zoo schoon, dat, van bewondring dronken,
 Onze Eeuw, vergodend wat haar streelt,
 Den Tempel bijna de eer der godheid heeft geschonken; -
 Ziedaar, o GÖTHE, uw schittrend beeld!

II.

Een oude Ridderburgt, die op de Schotsche bergen
 D' arduinen schedel opwaarts heft,
 En onverwrikt gestaâg den golfslag schijnt te tergen,
 Waarmeâ de zee zijn voetstuk treft;
 Een Burgt, waar in het stof der lang verlopen dagen
 De wapenpraal der Helden rust,
 En waar de Riddervaan, eens fier in 't rond gedragen,
 Verscheurd en vaal nu de aarde kust;
 Een Burgt, waardoor des nachts de bleeke schimmen zweven
 Van Zwart en Witte Maagd,
 En die geen stervling naakt, dan met een heimlijk beven,
 Door angst voor 't spooksel voortgejaagd;
 Een Burgt, waardoor een galm van 't Meistreel-lied blijft klinken,
 Dat eens door 't reinste kunstgenot
 Een stillen traan in 't oog der Burgtvrouw heeft doen blinken; -
 Ziedaar uw beeldnis, WALTER SCOTT!

III.

Een hoog verheven Dom, waardoor het schemerdonker
 Van 't zacht getemperd daglicht zweeft,

Dat door den regenboog van 't bonte kleurgeflonker
 Op 't vensterraam naar binnen streeft;
 Een Dom, waarin zich 't beeld van 't Heilige in symbolen
 En letterteeknen prent van steen,
 Waardoor als schaduwen de geesten ommedolen
 Van 't uit zijn graf gedaagd Verleên;
 Een Dom, maar die het merk van 't Heilgeloof blijft dragen,
 Dat eens zijn wondren heeft gesticht,
 Waardoor de Psalmtoon ruischt, door David aangeslagen,
 En opstijgt naar den troon van licht;
 Een Dom, waar 't wuft geslacht van heden weêr kan leeren,
 Hoe 't hart, ontrukkt aan 't aardsche slijk,
 Der Vaadren God op 't spoor der Vaadren moet vereeren; -
 Ziedaar uw beeld, o BILDERDIJK!

Godentempel, Burgt en Dom!
 Ja, gij geeft mij 't beeld weêrom
 Van dat Driemanschap, welks luite
 In uw geest haar toonen uitte!
 De Eeuw bragt hulde aan alle drie
 Koningen der harmonie.

En omkranst met bloemenkelken,
't Dichtergraf, die nooit verwelken.

Maar de Christen, die het merk
Van den Maker op het werk
Van zijn werken zelfs ziet blinken,
Buigt zich om in 't stof te zinken
Voor dien God, die in den Dom
't Hem gestichte altaar beklom,
Maar die ook de Helden-zangen,
Uit het Burgtslot opgevangen,
Maar die zelfs het Heidensch koor,
Klinkend d' ouden Tempel door,
Tot een lofzang kan vereenen
Voor dien Eenigen en Eenen,
Die uit harten harpen van
Dichtmuzijk formeren kan!

Mijne verzen.

'k Heb aan de wilg mijn speeltuig opgehangen,
Waarmeê de wind nu zelf als speeltuig speelt.
'k Vraag aan mijn harp geen liedren of gezangen,
Waarin het hart aan 't hart zich mededeelt.

't Is dat ik staâg als waar' 't in Babel wone,
Een Babel, al te woelig voor mijn lied,
Wier rustloosheid, hoe 'k mij weêrspannig toone,
Mij meêsleep met den stroom, die langs haar vliet.

O welk een stroom, den grooten Euphraat waardig,
Van moeite en strijd en arbeid zonder rust!
Steeds in de hand de staf, de voetzool vaardig,
En nooit, schier nooit! des wachters lamp gebluscht!

Is 't vreemd, dat in een bosch, waar zooveel woelens
Den nachtegaal reeds lang verdreven heeft,
De Dichter voor zijn innigste gevoelens
Geen adem vindt, en in zich zelven leeft?

En toch, als soms de nacht op zilvren wieden,
En druijpende van bloemenbalsems, naakt,
Wier zoeten geur hij aadmen mag en rieken,
Is 't of in hem weêr de oude drift ontwaakt.

Hij neemt de harp half steelswijs van de boomen,
En speelt een lied, dat langs de waatren ruischt.
Hij zit niet meer aan Babels wilde stroomen,
't Is of de lucht van Kanân hem omsuist!

De schimmen staan weêr op uit hunne graven,
Gelijk des nachts de ontslapen geesten doen.
Zij, die hem eens hun liefde of vriendschap gaven,
Zij wandlen weêr met hem door 't lentegroen.

Zij vallen om zijn hals, en zachtkens fluisteren
Zij hem een stroom van teedre woorden in,
Waarnaar zijn hart niet moede wordt te luisteren,
Schoon vaak zijn geest moet raden naar hun zin.

Wat hem hun mond komt melden en verhalen,
Vangt hij zoo goed hij mag in 't zielen-oor,
En zingt het straks in de innigste aller talen,
In poëzij, zijn geestverwanten voor.

O zoete vreugd, in 't toevlugts-oord genoten,
Dat zich zijn hart bij 't aardisch gewoel ontsluit!
Die bloemen, in den stillen nacht ontsproten,
Wat waassemen zij milde geuren uit!

Eer weêr voor goed die broze bloemen welken,
Plukt haar zijn hand, waar ze aan zijn voeten staan,
En windt haar zaam met blanke *winde-kelken*,
En biedt ze aldus zijn meestgeliefden aan!

Aanteekeningen.

Bl. 77: vs. 6.

De krans van 't twee en twintigst jaar:

Toespeling op de regelen van BYRON:

And the myrtle and ivy of sweet two-and-twenty.

Bl. 84: vs. 15 en 16.

God troost ons aan het harte,
Gelijk een moeder troost.

Herinnering aan de dichtregelen, door den treurenden Echtgenoot zelven uitgesproken 'Bij haar Graf.' Zie NICOLAAS BEETS, Nieuwe Gedichten, bl. 202.

Bl. 105: vs. 1.

Uw moeders Bijbel, enz.

Ma mère avait reçu de sa mère au lit de mort une belle bible de Royaumont dans laquelle elle m'apprenait à lire quand j'étais petit enfant. Cette bible avait des gravures de sujets sacrés à toutes les pages. - Quand j'avais bien récité ma leçon et lu à peu près sans faute la demi-page de l'Histoire Sainte, ma mère découvrait la gravure, et,

tenant le livre ouvert sur ses genoux, me la faisait contempler en me l'expliquant pour ma récompense. - La vue de ces gravures, les explications et les commentaires poétiques de ma mère, m'inspiraient dès la plus tendre enfance des goûts et des inclinations bibliques.

DE LAMARTINE, *Voyage en Orient*, p. 1.

Bl. 118: vs. 18.

*Toen 'k jong was, heb 'k een lied gezongen,
Dat ik, de Blinde! heb genoemd.*

Zie mijne POEZIJ, tweede druk, bl. 107 en verv.

Bl. 123.

De Eerste Kerkdienst in de Haarlemmermeer, (2 December 1855). De gelegenheid, hier bedoeld, is niet het feest van de inwijding der eigentlijke nieuwgebouwde kerk, die eerst later den 2^{den} Mei 1858 plaats had, maar de mede in zich zelf allezins heugelijke gebeurtenis van de eerste Evangelieprediking in de tijdelijk daartoe gebezigde noodkerk, waarbij mijn vriend BERNARD GEWIN, Predikant te Heemstede, aldaar de eerste kerkdienst leidde.

Bl. 168: vs. 10.

Gij, LIER, hef gij uw Lierzang aan!

Het zal naauwelijks noodig zijn op te merken, dat hier het bekende sterrenbeeld wordt bedoeld.

Bl. 177: vs. 3.

Breng Java aan den voet van Jahve weêr.

Jahve, de ware uitspraak van den naam Jehova.

Bl. 191: vs. 15.

Waar gij het Rauhe Haus doet rijzen.

Het Rauhe Haus, de beroemde Inrigting van liefdadigheid te Horn nabij Hamburg, zoowel als de persoon en het werk van D^f. WICHERN, zijn in onze dagen te bekend om nadere omschrijving te behoeven.

Bl. 192: vs. 10.

Wat doe ik u voor 't geen gij deedt?

Zinspeling op het bekende onderschrift van de schilderij, voorstellende den *Ecce Homo*, waardoor ZINZENDORF het eerst in het hart gegrepen en bewogen werd zich aan de goede zaak des Evangelies te wijden.

Bl. 194: vs. 5.

'k Heb menigmaal met zielsverrukken,

Dat 'k zocht in klanken uit te drukken,

Uw *Consolator* aangestaard.

Zie mijne POEZIJ, tweede druk, bl. 216.

Bl. 205.

EENS CHRISTENS ZWANENZANG. De godsdienstige liederen, in het oorspronkelijke ingevlochten, zijn door meer bekende in onze taal vervangen.

Bl. 221.

DE ACHTTIENJARIGE PRINS VAN ORANJE IN HET BEDEHUIS. De Prins van Oranje woonde, bij gelegenheid der vervulling van zijn achttiende jaar, die in de Hoofdstad feestelijk gevierd werd, den daarna volgende Zondag, den 5^{den} September l.l., de voormiddag-godsdiens in de Nieuwe Kerk bij, onder het gehoor van den Hoogleeraar W. MOLL, die bij die gelegenheid eene Leerrede naar aanleiding van 2 Corinthen V:15^b uitsprak, welke sedert in het licht verschenen is.